

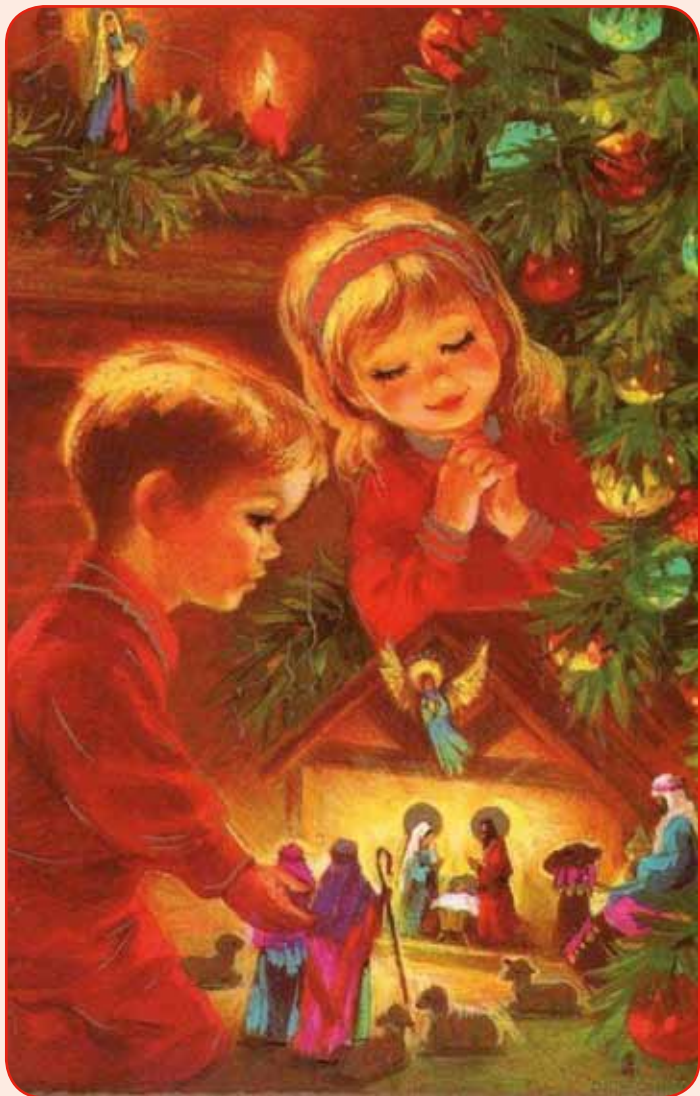
Porablje

Tednik Slovencev na Madžarskem
*Monošter, 18. decembra 2025 * Leto 35, št. 51-52*

Želimo vam blagoslovljen božič

ŽELJA ZA BOŽIČ

Ko mislim na božič, me vedno napolni toplina v srcu. Večkrat sem že razmišljala o tem, zakaj se vsi tako veselimo božiča in ga čakamo z velikim navdušenjem.

Naj božični večer razgrne svoje tihe, srebrne čarobnosti, kakor snežinka, ki se ustavi na dlani in za trenutek prižge svetlobo otroškega čudenja. Naj se v vašem domu zasvetijo zgodbe o dobroti, toplini in majhnih čudežih, ki jih pogosto spregledamo, dokler nam jih ne razodene srce.

Verjetno obstajajo ljudje, ki si želijo le biti doma in imeti možnost, da se odklopijo od sveta. Zame pa božič pomeni nekaj povsem drugega. V sebi nosi čarobnost, ki je ni mogoče opisati z besedami. Velikokrat nas opominja, da temi vedno sledi svetloba. Verjeti moramo, da tudi težki časi minejo in da je vedno priložnost za nov začetek.

Ko praznujemo rojstni dan, je običaj, da si slavljenec nekaj zaželi, preden upihne svečke na torti. Sama se te tradicije držim tudi za božič (seveda brez torte). Ko

na božični večer stojim pred okrašenim božičnim drevesom, pogosto zaprem oči in se spomnim vsega, kar sem tisto leto doživela. Spomnim se številnih lepih spominov, izkušenj, doživetij, pa tudi razočaranj in bolečin. Obstajajo dobri in slabi spomini – to je naravno, saj je takšno tudi življenje. Edino vprašanje je: ali se nenehno ukvarjamo s preteklostjo in skrbimo za prihodnost ali pa smo sposobni iti naprej in živeti v trenutku. Najpomembnejše je namreč to, kar se dogaja zdaj, v tem trenutku.

Skoraj štiri leta so minila, odkar sem začela študirati v Ljubljani. Še vedno se jasno spominjam težav in ovir, s katerimi sem se morala spoprijeti v prvem letniku. Takrat sem le sanjala, da bom nekega dne napisala svojo diplomsko nalogo. In zdaj – to je to. Moja mala pustolovščina na tem področju se počasi končuje. Končuje se še eno obdobje in sprašujem se, kako je čas lahko tako hitro minil. Zdi se, kot da je minilo zelo malo, pa se je zgodilo tako veliko. Zgodile so se dobre in slabe stvari. Bili so trenutki, ko sem bila na tleh,

in trenutki, ko sem bila v oblakih. Vse se je moralo zgoditi tako, kot se je – takšen je življenjski red. Ne smemo pa pozabiti, da je v vsaki slabi stvari tudi nekaj dobrega. Ko sem bila na tleh, me je nekdo dvignil. Številna razočaranja, bolečine in pozitivne izkušnje so me oblikovale v osebo, kakršna sem danes. V osebo, ki je ponosna na vse, kar je doslej dosegla v življenju: uspeh pri študiju, iskanje pravih prijateljev, članstvo v plesni skupini itn. V osebo, ki je hvaležna za vse te izkušnje. V osebo, ki se je veliko borila, pretrpela in večkrat

spotaknila, a je spoznala, da jo je prav to naredilo odraslo, močno in sposobno, da se v težkih trenutkih zaneša na ljudi, ki ji stojijo ob strani ter ji pomagajo, da se znova postavi na noge.

In po vsem tem odprem oči in nenadoma ... se umirim. Umirim se, ker vidim, kaj in kdo me obdaja: ljubeča družina, prijatelji, lepe izkušnje in spomini.

Kaj si torej lahko zaželim za božič? Veliko zdravja, sreče in ljubezni za moje najdražje. Zase pa si želim le to, da bi lahko ostala takšen srečen človek, kot sem zdaj.

In ob tem se mi zazdi prav, da kaj dobrega zaželim tudi vam, dragi bralci. Naj bodo prihajajoči prazniki čas miru, topline in drobnih trenutkov, ki napolnijo srce. Naj vas obdajo ljudje, ob katerih se počutite

Otroci si ne bodo zapomnili vseh daril, ki jih bodo dobili. Si bodo pa zapomnili ljudi okoli sebe, kako so se počutili, praznične vonjave, smeh in tradicijo. Torej vse tiste male in drobne stvari, ki ustvarjajo pravi božič.

varne in sprejete, in naj se vam v novem letu zgodi čim več tistega, kar vas bogati, krepi in navdihuje.

Naj bo božič priložnost, da se spomnimo na vse, kar smo preživeli, na vse, kar smo zgradili, in na vse, kar nas še čaka. Naj vam prinese svetlobo, ki ostane z vami tudi takrat, ko se dnevi skrajšajo, ter pogum, da stopite naprej, kamor vas vodi srce.

Želim vam mirne, blagoslovljene in prijetne božične praznike ter veliko lepih zgodb v novem letu.

Dóra Doszpot

PORABSKI LITERARNI PRAZNIK

Poleg tradicionalnih dogodkov praznično decembrsko vzdušje v Porabju že štiri leta zapored ustvarja še en poseben dogodek – podelitev nagrad in priznanj literarnega natečaja Porabske litere. Napisati pesem ali pripoved, ki bo s svojo iz-

in priznanja. Dogodek sta pripravila Zveza Slovencev na Madžarskem (ZSM) ter Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja (SDPPP), ki z roko v roki sodelujeta pri tem projektu, katerega namen je spodbuditi literarno ustvarjanje

želja po pristnih in pozitivnih medčloveških odnosih. Presežek letošnjega natečaja sta vrhunski pesniški cikel Dušana Mukiča Nin te nega in pretresljiva spomin-ska pripoved Marijane Sukič Prstanek, oba napisana v porabskem narečju.

Na slavnostni prireditvi v Slovenskem domu so prisotne najprej pozdravili predsednica ZSM Andrea Kovács, predsednik SDPPP Štefan Kardoš in generalna konzulka RS v Monoštru Dubravka Šekoranja. V svojih nagovorih so izpostavili pomembnost rabe maternega jezika na vseh ravneh, tudi za literarno izražanje, ter pomen literarnega natečaja Porabske litere, ki na svoj način prispeva k ohranjanju slovenskega jezika in kulture v Porabju.

Sledil je osrednji del prireditve – podelitev nagrad in priznanj. Predsednice posameznih žirij so prebrale utemeljitve nagrad, Andrea Kovács in Štefan Kardoš pa sta dobitnikom izročila plakete.

V kategoriji »Osnovnošolci« je žirija prvo nagrado pri-

tretjo nagrado Lilianni Kiss in Sári Lőrinc za strip Tekmovanje.

V kategoriji »Srednješolci in

benár za zgodbo Fonzi in Ivan – iz ledu dveh jezikov, Mate Labritz za pesem Izgovorim in Dorottya Nagy

za zgodbo Obrekljiva gospa iz vasi. Profesorica Regina Labritz pa je prejela priznanje za mentorstvo.

V kategoriji »Odrasli« je prva nagrada pripadla Dušanu Mukiču za pesniški cikel Nin te nega, drugo nagrado je prejela Marijana Sukič za pripoved Prstanek.

Piko na i so podelitvi dali Dávid Kertész, Dušan Mukič in

Na prireditvi so odprli tudi razstavo, ki jo je ob 150. obletnici prvega prekmurskega in porabskega časopisa Prijatelj pripravilo SDPPP.

Na letošnjem natečaju Porabske litere je sodelovalo 14 avtorjev.

povedjo, zvenom in zgodbo prepričala bralce (in žirije), sploh ni tako preprosto, še posebej, če ju je treba oblikovati v jeziku, ki ga spoznaváš predvsem v šoli in redkeje uporabljáš v vsakdanjem sporazumevanju. Zato so literarni prispevki, ki jih pošljejo mladi in odrasli na literarni natečaj Porabske litere, toliko bolj dragoceni. In ko so predstavljeni javnosti, je to praznik slovenske literarne ustvarjalnosti v Porabju.

Tudi na letošnji podelitvi nagrad in priznanj, ki je potekala 9. decembra v konferenčni dvorani Slovenskega kulturnega in informacijskega centra v Monoštru, je bilo tako. Veselo in praznično. Praznično za vse prisotne: za obiskovalce v dvorani, ki so jih udeleženci literarnega natečaja obdarovali s svojimi pesmi ter pripovedmi, in za sodelujoče avtorje, ki so za poslana literarna besedila prejeli zaslužene nagrade

vseh generacij porabskih Slovencev, osnovnošolcev, srednješolcev in študentov ter odraslih.

Na tokratni literarni natečaj je prispevke poslalo štiri najst avtorjev, pet osnovnošolcev, sedem srednješolcev in študentov ter dva odrasla. Za razliko od prejšnjih natečajev so na letošnjem žirije prejele in obravnavale tudi tri skupinska besedila in štiri besedila, ki so bila opremljena z ilustracijami oz. so bila komentarji k risbam. Osem prispevkov je bilo napisanih v knjižni slovenščini in štirje v porabskem narečju. Štirje udeleženci so poslali pesmi, ostali pa pripovedna besedila. Pesmi so iskrene in doživete izpovedi osebnih občutij, misli in razpoloženj, pripovedna besedila pa poleg navezanosti na porabsko ljudsko izročilo izpostavljajo vrednote, kot so spoštovanje kulturne dediščine, sprejemanje drugačnosti, občutljiv in empatičen odnos do narave ter

študentje« je prvo nagrado prejela Dora Grebenár za kratko zgodbo Traktoristni žitek je veseli žitek, drugo nagrado Zóra Kiss za pripoved Moški s kokošjo in tretjo nagrado Vanda Krajczár za etnografsko pripoved Pomen šeg v življenju porabskih Slovencev. Ostali

Marijana Sukič, ki so prebrali odlomke iz svojih del in s svojo doživeto interpretacijo navdušili poslušalce ter poželi buren aplavz.

Prireditve se je zaključila z odprtjem razstave, ki jo je ob 150. obletnici prvega prekmurskega in porabskega časopisa Prijatelj pripravilo SDPPP. Izvedeli smo, kdo je bil Imre Agustič, ki je časopis izdajal v letih 1875-1879, da je bil povezan tudi s Porabjem in da je razne članke in knjige pisal v madžarskem in prekmurskem slovenskem jeziku. Vsebine časopisa in takratni prekmurški slovenski jezik pa so predstavili člani recitacijske skupine SDPPP Milka Fišer, Maja Hajdinjak, Zdenka Jelenovec, Franci Just in Štefan Kardoš v zaključnem recitalu z naslovom »Sloboščina, pravica, omika i poštenjé«.

Franci Just

Recital »Sloboščina, pravica, omika i poštenjé« v izvedbi članov SDPPP.

sodila Dávidu Kertészu za pesmi Spomini in Čustvo, drugo nagrado Melisszi Sas in Miri Orbán za pripovedno besedilo Maček Cirmi in

sodelujoči v tej kategoriji so prejeli priznanja: Noémi Illés za pesem Svojim koreninam, Vanda Krajczár, Luca Cserényi in Dora Gre-

ZIVLJENJE IN DELO AVGUSTA PAVLA POČASTILI Z RAZSTAVO

12. decembra so v kulturnem domu na Gornjem Seniku odprli razstavo, posvečeno enemu izmed prvih prekmurških znanstvenikov, Avgustu Pavlu.

*Na odprtju razstave je sodeloval MePZ Avgust Pavel
ZSM Gornji Senik.*

Dogodek sta organizirali Zveza Slovencev na Madžarskem ter Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota. Bogato razstavo je zasnoval avtor dr. Albert Halász.

Ob začetku programa je zapel domači Mešani pevski zbor ZSM Avgust Pavel, zatem je udeležence razstave pozdravila predsednica ZSM Andrea Kovacs.

V govoru je izpostavila, da spomin na prvega poklicnega znanstvenika iz vrst Slovencev na Madžarskem, izjemnega profesorja madžarščine in latinščine, jezikoslovca slovanskih jezikov, literarnega zgodovinarja in etnologa Avgusta Pavla zelo spoštujejo v Porabju. Po njem je poimenovan slovenski muzej v Monoštru, njegovo ime nosi gornjeseniški mešani pevski zbor, Državna slovenska samouprava pa je temu izjemnemu polihistorju leta 2017 postavila doprni kip pred svojim sedežem na Gornjem Seniku, s čimer je zaznamovala njegovo neprecenljivo vlogo v porabskem prostoru.

»On je bil tisti, ki je začel raziskovati, kako živijo ljudje v Porabju, kakšne navade

imajo. Mislim, da je bil tisti, ki je Porabje postavil na zemljevid,« je dejala predsednica in dodala, da se bo v naslednjem letu zvrstilo več dogodkov, povezanih s Pav-

lom, saj prihajata dva jubileja – 140. obletnica njegovega rojstva in 80. obletnica smrti. Življenje in delo znanstvenika je obširno predstavila sodelavka soboške knjižnice Jožica Huber. Poleg znanstvenoraziskovalnega dela je spregovorila tudi o Pavlovem pesništvu, saj je že v študij-

*Izsledke raziskovalnega dela je predstavila Jožica Huber,
sodelavka Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota.*

skih letih v prekmurščini po katoliških tiskih objavljaj svoje pesmi in se podpisoval kot Sinek Martinek ali A. P. V poznejših letih je izdal dva pesniška cikla v madžarščini. Leta 1933 je tako izšla pesniška zbirka Tako pojem psalme v naročju slepe doline, ki je bila leta 1999 prevedena tudi v slovenščino. Leta 1936 pa je izšla druga zbirka Zažgani gozd. Pomemben del njegove zapuščine predstav-

lja tudi prevajalsko delo. Z njim je madžarski jezik dobil prevode Cankarjevih del, kot so Hlapec Jernej in njegova pravica ter Potepuh Marko in kralj Matjaž. Prevajal je tudi slovenske pesnike, kot so Meško, Gregorčič, Aškerc, Jenko in drugi.

»Avgust Pavel je s svojim delom presejal meje časa in prostora. Bil je učenjak, ki je znal povezovati ljudi, jezike in kulture, in prav s tem ostaja živ tudi danes – med nami, v naši dediščini in v skupnosti, ki jo je tako ljubil,« je strnila besede o njem Jožica Huber.

Razstavo je uradno odprla sodelavka knjižnice Metka Celec in ob tem dejala: »Zapuščina Avgusta Pavla je bila resnično most med ljudmi, kraji in kulturami. Današnja razstava je temu mostu postavila novo, trdno oporo tudi tukaj na Gornjem Seni-

ku. Naj bo razstava navdih, naj krepí zavest o bogastvu slovenske dediščine v Porabju in nas spomni, kako daleč lahko seže predanost posameznika svojemu jeziku in svoji skupnosti.«

Razstava je nastala pod pokroviteljstvom vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota.

nvn

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je takšne zgodilo, ka je naše drauvno pisanje cejlak vöminilo. Škeli smo kaj več od toga napisati, ka te tisto, po čem si leto 2025 zapaunimo. Depa kak se tomi vej prajti, plani so zatoga volo, ka se vöminijo. Najprva v 6. najvejši varaš v Sloveniji staupimo. Velenje je najbole po svojoj fabriki bejle tehnike Gorenje poznano. Srejdí varaša od leta 1977 velki kip Titona stodji. Gda je socializem premijno, se je zvekšoga vse s Titonom vöminilo. Skur vse pošitje z njegovim imenom so vöminili. Tüdi njegoví kip v Velenji so škeli dojpodrejtí. Depa Velenje je »nej!« prajlo. Tau je naša historija, mi z najuv živetí ške-mo, so argumenti bili. Tak Tito eške itak v Velenji stodji. Depa nekakomi se je tau vse menje vidlo. Kak bi se tomi prajlo, v naus njemi je šlau. Vnoči je Titoni glavau vkraj vrezó.

Človeka, ka je tau naredo so brž zgrabili. Od Titona glavau je v autoni pelo. Gor so ga zglasili, zdaj de pomalek

Na levoji fotografiji Titona leko vidmo, kak ga domanji lidge v Velenji že 48 lejt poznajo. Na pravom kraji je fotografija, kak je Tito po tejm vögledo, gda je brezi glave osto.

birovija na redej. Do 8 lejt vauze ga leko čaka. Tau pa zatoga volo, ka velki kulturno-historijski kvar je nalašč naredo. Nin smo nej zvedli, kelko aj bi vkrajvrezjana glavau kil mejla. Gvüšno, ka eden človek bi jo žmetno nut v auto zdigno.

So pa dosta vekšo žmečavo eni drugi kriminalci s seuvelali. 300 kilo žmeten sef iz patauna so vöskübnoli pa ga iz rama odpelali. Kelko je poznano, pet ji je pri tom deli bilau, štiri so že zgrabili. V gauški skrak Novega mesta so tüdi sef najšli, depa v njem je nika od velke vrejdosti več nej bilau. Človek z glavau od Titona je tau zavolo čemerov včino, steri so sef vöskübnoli, za dobro organizirane kriminalce valajo.

Veseli december z vsejm tejm vcejlak se je vöminiu. Samo aj v prvi novinaj Porabje v leti 2026 znuva od kakšnoga lagvoga dela nemo pisali. Naš Srebrni brejg vüpanje ma, ka kaj takšnoga se ne zgodi. Aj december do kraja rejsan veseli ostane.

Aja, Srebrni brejg vam blajžene svetke želej pa aj vam nauvo leto dosta dobroga prinese!

Miki Roš

DRŽINA AVGUSTA PAVLA

Na sveti den (božič) je inda cejla držina mogla biti doma. Zvün toga pride vküper držina,

je 1915. leta tak fejest biu spa-zerani v bojni, ka je v špitalaj v Nyíregyházi mrau. V tistom

Pavlova držina 1929. leta. Sedijo (z leve): Amalija, mati Elizabeta, nauvomešnik Alfonz in Avguščina. Stogijo (s prave): Avgust, Karolina, Viktor in Janez.

če nika svetijo (praznujejo). V držini živijo vküper: oča in mati (stariške) pa njini mlajši (bratke in sestre). V držini Avgusta Pavla se je naraudilo 11 mlajšov. Oča Ivan Pavel in mati Elizabeta Obal sta se oženila 1883. leta in eške tisto leto se je njima naraudila dekličina Amalija. Za dve leti (1885) Cecilija, štera je na kraci mrla. Kak tretje dejte v držini se je 28. augustuša 1886 naraudo Avgust. Po tistom so prišli: pojbiček Viktor (1888), dekličina Sidonija (1891) in Agneška (1892) pa dva pojbiča Štefan (1894) in Janez (1897). Za tri lejta Karolina (1900), po tistom pa eške dva pojbiča Alfonz (1902) in Alojzij (1904), depa zadnje dejte je na kraci mrlau. Rojstne datume in me-nje svoji mlajšov je mati mejla nutspisano v svoje molitvene knige.

Od 11 mlajšov so štirge mladi mrli. Dva na kraci po rojstvi (Cecilija in Alojzij). Dva pa v prvoj svetovnoj bojni. Štefan

varaši je pokopani tö. Sidonija je bila 27 lejt stara, gda je na konci bojne (1918) mrla za španjolsko gripo (spanyol-nátha). Oča, Ivan Pavel so bili 68 lejt stari, gda so 1923. leta

Kejp Sidonije na cintori

mrli. Za toga volo vidimo na držinskem kejpí samo mater pa sedem mlajšov.

Veuki svetek je biu 1929. leta, ka je cejla držina vküpprišla. Alfonz je nauvo mešo emo na Cankovi. Mati je té bila 69

lejt stara. Že je pri čeri Karolini (Linčiki) živejla v Šoštanji. Mrla je 1954. leta, 94 lejt stara. Pokopana je v Maribori. Na kejpí na srejdí pri materi sedi nauvomešnik Alfonz. Daleč je odišo od domi, grato je misi-jonar. Mrau je v Los Angelesi 1954. leta. Naprej sedita eške dve apatici. Pri materi je naj-starejša či Amalija, kak apatica je dobila ime Ladislava. Pri Alfonzi pa je Agneška, kak apatica Avguščina. Bejdvej so se včile v Graci za sestre, štere v šauli včijo. Ozajek za Avguš-tinov stogi Avgust Pavel, šteri je od 1920. leta mau že živo v Somboteli. Pauleg je Karolina, oženila se je pa živejla in kak leranca včila v Šoštanji. Pri njej je Viktor. Vsi mlajši so bili vönavčeni, samo Viktor je austro paver. Na kraji je Janez.

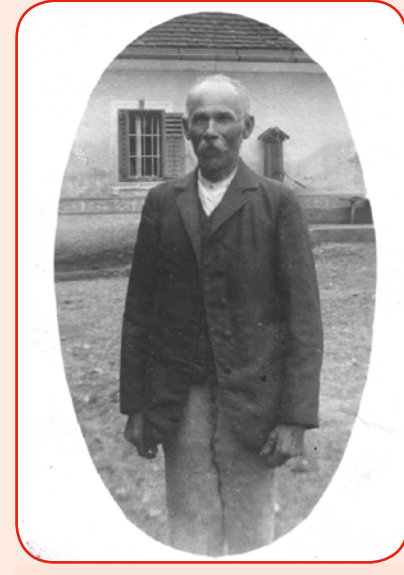

Štefana grob v Nyíregyházi

Vö se je navčo za sabaula in je prejkvzöu očino delo. Sledik je donk odišo un tö k salezijanskim baratom kak drügiva dva brata.

Vsi mlajši so se naraudili na Vogrskom, v Slovenskoj krajini.

Gučali so tri gezike: slovensko-ga, vogrskoga pa nemškoga. Vsi so se tadale včili v nemški

Oča Ivan Pavel

šaulaj, samo Avgust se je včiu na Vogrskom: v Monoštri, Somboteli in Pešti. Od 1920 je živo v Somboteli. Tü sta se ma naraudila sin Laci in či Judit. Včiu je na gimnaziji. Vleti, gda nej bilau šaule pa se je z ženov pa mlajšoma vsikdar odpe-lo domau k sestri in materi v Šoštanj (v Jugoslaviji). Tam je dojobračo slovenske roma-ne (regények), aj se vogrski tö leko štejo. Gizdavi Sloven je biu, depa rad je emo vogrsko rejč in kuturo tö. Vogrski je piso, zvekšoga o slovenskoj rejči, kulturi. Eške gnesnaden ga fejest poštüjejo tak v Sloveniji kak na Madžarskom.

2. januara bau 80 lejt, ka je mrau in je pokopani v salezijanskoj cerkvi v Somboteli. 28. augustuša bau 140 lejt, ka se je naraudo na Cankovi. 2026. leta mo svetili njegve oblejtnice Slovenci in Madžari.

Marija Kozar

Kejpi: osebni arhiv

Judite Pavel

»VSAKŠI PORABSKI SLOVENEK MÁ VEU

V naši novinaj ste leko prešteli, ka je Državna slovenska samouprava 28. novembra svetila 30. oblejtnico svoje ustanovitve. Na svetek v varaškom gledališči sta prišla predsednica Republike Slovenije Nataša

»Zdaj mladi že ovak vidijo vse tau, ka so oni, kakše naloge majo kak porabski Slovenci. Oni tū znajo, ka brezi nji, če je ne vključimo, nemo meli bodaučnost. Mislim, ka je pri mlajšoj generaciji identiteta tū krepšja gratala,« je gvišen predsednik DSS Karči Holec.

Pirc Musar pa predsednik Madžarske Tamás Sulyok tō, sve-tešnji guč pa je emo zdajšnji predsednik krovne organizacije ranč tak. Karčina Holec a smo kisnej prosili, aj vkūper z nami malo gorobidi spomine na preminauči tresti lejt, vej je pa biu od prvoga do slejdnjoga djilejša član Državne slovenske samouprave.

Kak je povōdo, je vogrski Parlament 1993. leta sprejeu Zakon o pravicaj narodni in etnični manjšin. »Po tistom smo 1994. leta leko stvaurili prve slovenske manjšinske samouprave v Porabji, 1995. leta pa so elektorge oprvim izvolili člane občnoga zbora Državne slovenske samouprave. Te nas je eške več bilau kak gnes, edendvajsti.« Po rečaj Karčina Holec a so prvi djilejš držali v Varaši v ulici Ferenc a Deáka, na tedešnjom sedeži Zveze Slovencev na Madžarskem. »Dosta smo zmišlaval, gde aj baude naš sedež, na konci pa

smo se za najvekšo porabsko slovensko vesnico, za Gorenji Sinik odlaučili.«

Gnešnji voditel krovne organizacije pravi, ka so na prvom djilejši izvolili predsednika pa podpredsednika tō. »Leko povejm, ka je od začetka vse dosejno naš prvi pa dugolejtni predsednik Martin Ropoš. On je postavlo fundamente za cejlo Državno slovensko samoupravo. Naš glavni cil je že te bijo, ka se borimo za finančno pomauč pa za naše pravice. Najbole za tau, ka aj naš gezik, porabska domanja rejč gorostane, ka aj se naša kultura gordrži.«

Karči Holec je nazajpono, ka je tistoga reda eške ovaški svejt biu. »Te se je nika začnilo za porabske Slovence, ka je dočas nej bilau. Grajnec so se opérale, iz Slovenije je spoj dosta lūdi prihajalo prej, pa ranč tak smo mi tū odli vō v Slovenijo.

Večina našoga lūstva je eške gučala slovenski, mlajši, gda so v šaulo prišli, so zvekšoga tū znali našo rejč. Če smo meli kakše kulturne programe, je vsikdar puno lūdi bilau.«

Državna slovenska samouprava je že za en malo začnila organizérati državna srečanja Slovincov. »Nisterni porabski Slovenci so odišli po cejлом rosagi s trbūjom za krūjom. Leko povejmo, ka je tau mujs bilau, če je človek sto baukše živeti. Mi smo se mogli brigati za nji tō. Vidlo se jim je, gda smo je pozvali, ka so prišli domau, ka so se leko družili z držinov, rodbinov pa padašami. Čutili so, ka smo je nej pozabili, ka so oni ranč tak važni kak tisti, steri tū živemo.« Karči Holec pravi, ka gnesneden na srečanja odijo že člani drūge ali celau tretje generacije Slovincov. »Prejk facebooka smo probali prititi do nji pa malo vplivati na njino srč, aj čütijo, ka so Slovenci. Mislim, ka smo

začnili njine porabske korenine malo nazaj vezati.«

Drūgi veuki program, šteroga glaven organizator je vsikdar Državna slovenska samouprava, je borovo gostūvanje. Od 2014. leta mau so v Porabji že štirikrat nutpokazali tau dvojezično fašensko šego, vsakšo

Sedež Državne slovenske samouprave pred obnauvo. »Dosta smo zmišlaval, gde aj baude naš sedež, na konci pa smo se za najvekšo porabsko slovensko vesnico, za Gorenji Sinik odlaučili.«

paut je prišlo gledat više gezero lūdi. Borova gostūvanja vkūprdržijo Slovence iz vsej porabski vesnic, iz cejluga rosaga pa iz matične domovine tō, depa pride dosta Madžarov ranč tak.

V preminauči tresti lejtaj je krovna organizacija dobila svoje inštitucije. Ustanoviti je

farofa. Gnes se tam leko pogledne cerkvenozgodovinska pa etnološka razstava, držijo pa prireditve tō. »Sploj dosta lūdi pride poglednit mali muzej, brigajo pa je tisti programi tū, steri se tam organizirajo. Mislim, ka je spoj važno bilau, ka je Državna slovenska samo-

uprava vōponūcala vse prilike, stere so se v preminauči lejtaj ponidile. Moj predhodnik Martin Ropoš je dobro delo na taum področji,« je povōdo Karči Holec.

Za slovensko skupnost je spoj dosta znamenūvalo, gda se je 23. juniuša 2000 oprvim zglaso Radio Monošter. »Če

Člani gnešnjoga občnoga zbora po ustanovnoj seji oktaubra 2024. »Lepau vōgleda pa na léki se povej, ka moremo gezik pa kulturo gordržati, depa tau je nej léko delo. Tau moremo vkūper narediti, ne smej biti svaje.«

trbōlo Urad Državne slovenske samouprave, brezi šteroga bi delo nej moglo tečti. 2010. leta so prejkдали Slovensko zbirko ali Kūharovo spominisko ižo, štero so napravili iz staroga gorenjesenčarskoga

gledamo vsej trinajset narodnosti na Vogrskom, samo mi mammo samostojni radio. Té se je samo prej nas leko financéro, zatok smo gratali njegva stauprocenčna lastnica.« Predsednik pravi, ka je glavno

tau, ka je na radioni skor vse v našoj domanjoj rejči. »Mlajši se v šauli knjižni gezik včijo, porabska rejč se samo doma, v društva ali pri skupinaj guči. Vsikdar menje nas je takši, steri té gezik eške znamo. Istina, v novinaj ga leko štémo, čūje pa se leko samo na radioni. Sodelavci medija pomagajo pri tejm, ka se gordrži porabska rejč. Drūgo pa je tau, ka vse gorvzemejo, ka se v krajini godi, pa tau leko čūjejo tisti, steri so nej pauleg bili ali ne živejo tū. Tak ka duplansko vrejdnost má Radio Monošter.«

Ranč tak važno je bilau v življenji porabski Slovincov, gda je Državna slovenska samouprava vleti 2012 prejkvzela bejdvej porabski dvojezični osnovni šauli pa vrtce, šteri so cujvalon. »Mlajši so naša bodaučnost, brezi nji ne moremo gorostati. Če oni nedo gučali – ali govorili, vseedno – pa gordržali našo kulturo, leko povejmo, ka samo par lejt mammo. Zavolo toga je za nas trnok pomembno, ka dvej šauli mi mammo v rokej, ka leko skrbimo za baukše pogoje za nji. Kakše koli probleme majo, je mi kak upravljalec probamo rešūvati. Gda mammo občni zbor, je polonje točk dnevnoga reda povezano s šaulama. Depa meni je nej žau za tau. Poskrbimo, ka leko méрно delajo pedagoški asistenti pa višja pedagoška svetovalka iz Slovenije. Dvej šauli sta takšo prošnjo eške nej meli, ka bi mi prajli, ka nej. Tak mislim, ka nede od nas odvisno, kelko mlajšov pride tak vō z ausmogla klasa, ka znajo slovenski.« 2011. leta je madžarski Parlament sprejeu nauvi narodnostni zakon, šteri je opro mogaučnost, ka se leko izvolijo narodnostni poslanci ali zagovorniki. Na volitvaj 2014. leta so porabski Slovenci oprvim leko delegérati svojo zagovornico v Parlament, tau delo že v tretjom mandati opravla Erika Kōleš Kiss. Slovenska parlamentarna zagovornica

»KO VLOGO PRI TEJM, AJ OSPANEMO«

je vsikdar dobro sodelovala z vodstvom Državne slovenske samouprave, pomagajo si pri vsakšom pitanji. Tak je tau bilau te tō, gda se je ponidila nauva mogaučnost, s šterov bi prejk gospodarstva leko

Dosta vse se je obnovilo. Promocijske materiale za turiste bi mogli vsakšo leto, vsakši dve leti vōminiti, vej se pa telko vse zida pa obnavla.« Karči Holec je od 2019. leta predsednik krovne organiza-

mlin je nazajdobila skupnost, porabski lidgē.«

Predsednik krovne organizacije je gvūšen, ka je za domanje Slovence sploj važno, ka majo svojo porabsko žganje. Guči se, ka se najbaukša palinka v Števanovci, s starov tehnologijov žgē. »Sprvoga sem nej mislo, ka bi kŭpili števanovsko žganjarno. Gnauk pa sem samo čŭjo, ka se lŭstvo žaurga, ka nega več žganjarne, ka se lastnik nešče z žganjaum spravlati. Začno je odavati zidino, depa takši kŭpci so prišli, steri bi samo parcelo radi kŭpili. Te sem vŭdo, ka drŭgo nega, žganjarno moremo kak Državna slovenska samouprava dola-kŭpiti.« Tau je v caji koronavirusa bilau, gda je vse zaprejto bilau, krovna organizacija pa je nej mejla mogaučnost, ka bi spravila peneze za tau. Karčini Holec se je posrečilo, ka je pomauč daubo prejk ednoga razpisa za tzv. hungarikume.

»Žganjarna od lanjskoga novembra že dela, dosta palinke je že dolasteklo. Delo smo vōdali ednoma podjetniki, steri je gorvzeu nekdešnjoga števanovskega žganjara, steri je dober majster. Zdaj ešče tau čaka na nas, ka tau staro zidino gorobnovimo, mogauče s penezami iz skupnoga sklada.« Predsednik krovne organizacije optimistično gleda na bodaučnost porabski Slovincov. »Na jubilejnom svetki na konci novembra smo čŭli, ka so domanji Slovenci 'rod, steri vse preživē'. Istina, od 6. stoletja mau se je tŭ dosta vse godilo, depa vse smo preživeli. Bojne, Rákosina pa Kádára režim. Tŭ na konci pa, gda se je vse oprlo pa prišla demokracija, kak liki bi malo pozabili na slovenstvo, lŭstvo je vejn melo bole važne stvari. Depa dja tak mislim, ka se je do gnes nika že spremeniło. Zdaj mladi že ovak vidijo vse tau, ka so oni, kakše naloge majo kak porabski Slovinci. Oni tŭ znajo, ka brezi nji, če je ne vklŭčimo, nemo meli bodaučnost. Mislim, ka je pri

mlajšoj generaciji identiteta tŭ krepša gratala. Če gledam deset lejt nazaj, so mladi bro-dili: 'dobro, porabski Slovenci smo, odimo v dvojezično šaulo', te pa nika. Nej so znali, ka se brezi nji vse leko dolastavi. Nej smo je silili, donk pa smo prišli do toga, ka zdaj vejo, ka je njina naloga.«

Po rečaj Karčina Holec se je tau vidlo že pri vkŭppisanji lŭstva 2022. leta. »Nej nas je več gratalo, vej pa nas je telko

tŭ moremo vkŭper delati ž nji-mi, moremo do vsakšoga priti. Mamo svojo mrežo, ka jim leko informacije davamo, ka je leko nikam pozovēmo. Računamo na nji, ka bi nas brezi nji dosta menje bilau. Velka stvar je tau, če je nekaj odišo s Porabja, pa nej samo njegvi mlajši, liki njegvi vnŭki tŭ povejo, ka ščejo Slovinci biti. Ka so ponosni na tau.«

Predsednik Državne slovenske samouprave pravi, ka če

Monika Dravec pa Dušan Mukič pozdravlata poslušalce Radiona Monošter v prvoj oddaji 23. juniuša 2000. »Porabska reč se samo doma, v drŭštvaj ali pri skupinaj guči. Sodelavci radiona pomagajo pri tejm, ka se gordrži.«

bole zdržali mlade v Porabji. »Več takši mladi geste, steri so odišli študerat pa so nej prišli nazaj. Ostali so po veuki varašaj, ali so prišli malo skrajaj v menjše varaše. Naš cil je, ka bi je pozvali nazaj v Porabje. Vej pa, če stoj odide, s sebov odnesē en tau našoga gezika pa kulture. Pa tisto nam fali. Gezik pa kulturo samo s pomočjauv gospodarstva leko gordržimo. Zavolo tauga je dobro, ka smo prejk razvojnoga programa, steroga je 2019. leta vōspisala vogrska vlada, leko podprli podjetnike, samouprave pa drŭštva.« Predsednik je gvūšen, ka so vsikdar nika takšoga naredili, ka ostane v Porabji, ka je dobro za porabske Slovence. »Fejst smo skrbeli za tau, aj vsakša vēs nika dobi, aj se pomauč dobro raztala. Aj v vsakšoj vesnici nika ostane za skupnost. Če pa podjetnike gledamo, oni delo tŭ leko dajo, ali pa leko delajo, če se kaj nŭca.« Predsednik Državne slovenske samouprave misli, ka je biu té gospodarski razvojni program fejst pozitiven za Porabje. »Če se kaulak po vasaj pelamo, se vidi, ka se je dosta vse naredlo.

cije, od tistoga mau je že več nauvi idej emo. Edna od nji je, ka se iz gorenjesenčarskoga Filo mlina napravi turistična točka. »Tē je biu edini mlin v Porabji, kama so lidgē pšenico vozili. Mlinarskoj drŭžini so po drŭgoj svetovnoj bojni vkraj vzeli mlin, sledik pa ga je kŭpo eden vogrski podjetnik. Srečo smo meli, vej ga je tisti ranč te odavo, gda so se začnili gospodarski razvojni programi. Bojali smo se, ka če bi ga nekaj drŭgi dolakŭpo, bi nika nej ostalo od tauga, ka se je tam lŭstvo gnauksvejta srečavalo.« Tau originalno funkcijo želej predsednik mlini povrnauti. »Ščemo edno takšo točko narediti, gde se leko vkŭppride, gde se leko pogledne, kak se je mlelo. Tau že mlada pa srejd-nja generacija tŭ ne vej, vejn samo starejši ponijo. Mlinara iža pa de edna kulturno-informacijska točka, eden digitalni muzej. Tam se leko pogledne vse, ka je porabska kultura, pa delavnice ranč tak ščemo drŭžati.« Karči Holec pravi, ka je sploj rad, ka so leko mlin kŭpili. »Zdaj tak čŭtimo, ka je naš. Lastnica je rejsan Državna slovenska samouprava, depa

Lŭstvo na Državnom srečanju porabski Slovincov v Števanovci 2012. leta. »Nisterni porabski Slovinci so odišli po cejlom rosagi s trbŭjom za krijom. Mi smo se mogli brigati za nji tŭ, aj čŭtijo, ka smo je nej pozabili.«

bilau dočas tŭ. Tisti, steri so zvŭna Porabja bili, so mislili: 'Slovenec sem, dobro. Pa ka te?' Zdaj smo je pa nagučali, ka je fejst važno, aj se opredelijo za Slovence. Leko oni doma slovenski gučijo, depa če de naša numera vsikdar menjša, gnauk samo tau pride, ka povejo, ka Slovincov že nega, ka nas je gezero ali ešče telko nej. Kak če bi tau nej važno bilau. Tau pa je nej istina. Rejsan, vsakši je samo ena številka, depa če vse tau vkŭpdamo, lej-pa numera leko grata.« Karči Holec pravi, če bi kak predsednik samo telko dosegno, ka je na vkŭppisanji lŭstva dosta več Slovincov bilau kak 2011. leta, bi že biu zadovoljen. »Kampanja je redna bila, najbole na facebooki. Največ Slovincov, ka je plus prišlo, je nej tŭ v Porabji bilau, liki zvŭna Porabja. Tau se vej, ka ne računamo na nji samo, gda se vkŭppiše lidi, liki sledik

rejsan so porabski Slovinci mala skupnost, je njina mauč vsikdar v tejm bila, ka so bili enotni in so znali vkŭper delati. Porabske organizacije morejo dobro sodelovati s vsejmi, steri so se vōpravli za Slovence. »Gospodarski programi ne dojdejo. Seveda stvaurijo baukše pogoje, dosta pomagajo, depa če mlade ne moremo k sebi potegniti pa okrepiti njino identiteto, smo, žau, nej dosta dosegnili. Najbole važno je, ka jim moremo vizijo dati. Lepau vōgleda pa na léki se povej, ka moremo gezik pa kulturo gordržati, depa tau je nej léko delo. Tau moremo vkŭper narediti, ne smej biti svaje, do vsakšoga moremo priti z lej-pimi rečami. Vsakši porabski Slovenec má veuko vlogo pri tejm, aj ostanemo. Aj niške ne povej, ka za deset, dvajsti ali tresti lejt nede več porabski Slovincov. Baudemo.«

-dm-

ADVENTNO SREČANJE PENZIONISTOV

Porabski slovenski penzionisti mammo za slejden program v leti adventno srečanje, steroga društvo organizira v zadnji lej-taj vsigdar v drugoj porabskoj

Srečanje se je začnilo z dvojezično mešo.

vesnici. Lani smo se srečali v Števanovci, letos nas je čakoo Gorenji Senik.

7. decembra v tretjoj vōri se je lepau napunila senička cerkev, srečanje se je začnilo z dvojezično sveto mešo, stereo sta služila domanji župnik Tibor Tóth in čöpinski župnik Dejan Horvat, steri je v svoji pridigi gučo o tom, kakšno pomembno vlogo je emo sv. Janez Krstnik, steri je patron seničke cerkve tō. Če rejsan je grato puščavnik (remete),

živo je sam v puščavi, djo samo kobilice pa divdji med, lüstvo je od vseposedik šlau do njega, ka bi je krsto. Župnik Dejan je gučo o pripravaj na svet-ke tō, kak ne dojde tau, ka vse okinčamo samo kauli nas, sami sebé, svojo dūšo pa srce prej tō moramo pripraviti, tō moramo okinčati. Pravo je eno lepo priliko. Gda je prej živo v Bogojini, so lidgé meli takšno šego, ka so po sobotaj vtjūpza-meli nej samo dvor, litji paut pred ramom tō. Tak so čisto paut pripravili za nedelo, gde so šli k sveti meši. Z adventnimi pri-pravami mi prej tō mora-

mo očistiti, pripraviti paut do naši src, v stera mo za božič sprejeli Božjo dejte.

K adventnim pripravam cujsliši lejpa pesem tō. Mlada študentka v Ljubljani Dóra Dosz-pot je koncert uvedla z lejpimi adventnimi mislimi, potem so popejvale tri skupine: pevski zbor Vladimir Močan društva upokojencev iz Murske Sobote pod vodstvom Matije Horvata, skupina Mavrica društva upokojencev Šalovci pod taktirko Jožeta Slavička pa cerkveni

pevski zbor iz Števanovec, stereo ga vodi Gábor Sebestyén. Te zadnji zbor je spejvo pri meši tō. Čūli smo trno lejpe advent-ne svete pesmi pa takšne tō, stere so nej svete, dapa zavolo svoje melodije pa teksta se trno šikajo k adventi.

Gda smo si etak napunili svojo dūšo, je nas predsednica Društva porabski slovenski penzionistov Marijana Fodor, stera se je z malim darom zavalila župnikom pa skupinam, pozvala v kulturni daum, ka bi poskrbeli za svojo tejlo tō. V kulturnom daumi so nas čakali bogato prestrejt stauli, na sterij je bilau domanjo, žmano

stere so spekle pecivo.

Najprva je podpredsednica

meglenom vrejmeni.

Podpredsednica društva Aniko

Na adventnom koncerti po meši je spejvo števanovski cerkveni pevski zbor ZSM tō.

društva pozvala na oder tiste penzioniste, steri so starejši od 75 lejt, nji je dūstvo pršti-

Wachter Čičai se je na konci zavalila vsem, steri so s pejneci pomagali, ka smo se porabski slovenski penzionisti lepau meli na konci leta: Uradi za Slovence iz Ljubljane, skladi Bethlen Gábor iz Budimpešte, Slovenskoj zvezi pa slovenskoj zagovornici v vogrskom parlamentu Eriki Köleš Kiss.

Lepau je bilau etak vkūper biti, se malo pogučavati pri bejlom stauli pa si želeli lejpi advent pa blajžene svetke. Društvo je svojim članom želelo lejpe svetke z začkonom božični bombonov (szaloncukor), sterim do se najbolje vejdrick vnuki veselili.

M. Sukič

V kulturnom daumi so najprva pozdravili tiste člane društva, steri so stari več kak 75 lejt.

pripravljeno djesti pa dosta pokaraja. Baug plati seničkoj kūnji pa seničkim ženskam,

malo z malim darom, s čaji za zimau, steri do njim gvūšno dobro spadnili v tom grdom,

MIKLAUŠOV DEN NA GORENJOM SINIKI V HIŠI JABOLK

Porabski slovenski upokojenci mammo dosta pajdašov v Sloveniji. Najstarejšo prijateljstvo mammo z upokojenci iz Rogašovec. Že prejk 20 lejt se poznajo, odijo k enoma drugoma. Pridejo na naše programe, nam igrajo, spejvajo in vsefelé programe dajo. Geste edna tradicionalna šega, vsakšo leto pridejo na Gorenji Senik na Miklaušovo, aj skupaj praznujemo den sv. Miklauša.

Letos so 5. decembra prišli in smo vkūp bili v Hiši jabolk. Predsednica našoga društva Marijana Fodor je lepau pozdravila člane DU Rogašovci pa nas tō. Zahvalila se je Milani Gabri, ka več kak 20 lejt stara

tradicija tadale živé, pa so letos znauva k nam prišli.

Gosti z veseljom pridejo k nam, smo že duga lejta prijatelji. Prinesli so dosta gesti in piti, naše senčarske penzionistke pa so vsefele pokaraje spekle, sladke in osolane. Dočas, ka so se klobase kūjale, smo pripovedjali.

V Hiši jabolk je velko mesto gé, vsi smo mesto meli. V peči je goro ogenj, dobro nutsegrejo sobo. Nej samo soba bila fanj topla, toplota prijateljstva je dosegnila naša srca tō.

Dobro smo se čūtili. Fejst ko-ražno je bilau, gda smo vsi vkūper spejvali poznane nautte. V zaključki je prišo »roga-

šovski Miklauž« z eno puno škatūlo čokoladni Miklaužov. Vsakši je daubo enoga. Tau

Želo je vesele božične svetke in srečno novo leto. Vūpa se, ka mo kleti se pá družili. Mi pa

nam je trnok dobro spadnilo. Predsednik DU Rogašovci Milan Gaber nam je vse zahvalo.

smo se zahvalili, ka so prišli in dosta dobrot prinesli.

Hvala Eržiki Dončec in žen-

skam, ki so vse zrihtale, so kūrile, aj toplo baude, gda pridemo pa so spekle dosta pokarajov.

Zahvalimo se Hiši jabolk, ka smo leko tam držali našo Miklaužovo srečanje in Tomaži Grebenari, steri je že en den prej kūro, stole, stolice táodpe-lo, in za dar, ka smo ga dobili, jabolčni sok in pivo. Hvaležni smo, ka mammo dobre lidi, steri nam pomagajo, leko računamo na nji. Kak nauta pravi: »Vsakdo mora imeti prijatelja.« Cajt je brž táodišo, šli smo domau. Kleti se pa vidimo, srečamo. S tejsi besedami smo se poslovili drug od drugoga.

Margit Čuk

GREVA NA LUČKE, LUČKE!

Znani refren priljubljene pesmi skupin BQL in Polkaholiki bi lahko 6. decembra zapeli tudi Sakalovčani, ko smo se skupaj odpravili na izlet v slovensko pre-

dobrimi napitki in prigrizki je čas hitro minil, zato smo kmalu prispeli v glavno mesto Slovenije, Ljubljano.

Seveda so v tem obdobju glavni trgi mesta čudovito okrašeni, pripravljen je božični sejem, poln lepih okraskov, domačih izdelkov in zimskih dobrot, kot so maroni, kuhano vino, vroča čokolada in gin. Sprehodili smo se ne le med prazničnimi hiškami, temveč tudi po najbolj znanih ulicah Ljubljane, kjer je imel vsak možnost raziskovanja po lastnih željah in nakupovanja božičnih daril. Nekateri so sedli v gostilno na pijačo, drugi v cerkve, da se lahko tudi duševno pripravljajo na prihod Jezusa. Imeli smo tudi priložnost srečati se z našima sakalovskima sestrama Rito in Berni Gredlič, ki živita v

Skupina Sakalovčanov na Prešernovem trgu v Ljubljani

stolnico v organizaciji Slovenske narodnostne samouprave Sakalovci.

Zimski izlet je bil med vaščani zelo priljubljen, kajti že tedne prej so avtobus napolnili otroci, starši in tudi starejši. Za zimsko pravljico, ki so jo doživeli med izletom, je bilo treba zgodaj vstati, saj je avtobus iz Sakalovcev odpeljal že ob sedmih. A med prijetnim klepetom, božično glasbo,

Ljubljani, ter z njuno družino.

Pot smo nadaljevali proti Trojanam, kjer smo imeli kosilo. Kot pravi Slovenci nismo šli domov brez krofa. Potrebovali smo energijo in kalorije, saj nas je po sončnem zahodu čakal še postanek v Mozirskem gaju, kjer smo lahko doživeli pravo božično pravljico z več kot dvema milijonom lučk. V Mozirskem gaju lahko obiskovalci že več kot štiri desetletja užijajo v prečudovitem naravnem okolju parka, med najlepšimi cvetličnimi gredicami, ki jih lepo dopolnjuje bogata zbirka etnografskih objektov, od leta 2016 pa

vajo v prečudovitem naravnem okolju parka, med najlepšimi cvetličnimi gredicami, ki jih lepo dopolnjuje bogata zbirka etnografskih objektov, od leta 2016 pa

Obiskali smo tudi Mozirski gaj.

je park odprt tudi v decembru.

Pravljica nas je odela v čudovito toplo barvitost kar dveh milijonov božičnih lučk, oblikovanih v atraktivne oblike. Letos nas je v vsakem vrtu čakala posebna barvna zgodba: vse je bilo tako lepo in kakovostno, da je težko opisati z besedami. To morate res pogledati v živo, saj nobena slika ne pokaže resnične čarobnosti parka.

Imeli smo tudi veliko srečo, da smo srečali svetega Miklavža. Naš mali Zsombor Illés je celo zapel Miklavžu slovensko pesem Pridi, sveti Miklavž, ki se jo je naučil v sakalovskem vrtcu. Sveti Miklavž je vsem otrokom podaril bonbončke, ob njem pa je stal parkelj in čakal na tiste, ki niso bili tako pridni. Na srečo smo bili mi na varnem.

V sredini parka, v majhni cerkvi, smo lahko pogledali nekaj zelo futurističnega: holografski Betlehem, ki je vse očaral. Tako zelo, da so mnogi od nas poklicali tiste, ki so morali na žalost ostati doma, in jim prek videochata poskušali pokazati mozirsko božično pravljico. Med hiškami škratkov so nas čakali tudi lokalni ponudniki z raznimi kulinaričnimi dobrotami, ročno izdelanimi izdelki in toplimi napitki.

Zimska pravljica je očarala vse generacije in ustvarila čudovito božično razpoloženje, ki smo ga prinesli s seboj tudi domov v Sakalovce.

Izlet je bil financiran s pomočjo madžarske vlade, s podporo sklada Gaborja Bethlena. Za pomoč se zahvaljujemo tudi Državni slovenski samoupravi.

Noémi Illés

ADVENT, CAJT PRIČAKOVANJA

Advent izvira iz latinske rejči Adventus Domini in pomeni gospodov prihod. Letos se je advent začel 30. novembra in drži do 24. decembra.

Te čas je za pripravljanje duše in tepla, tak čakamo Božič. Doma vse vred vzememo, pečemo na svetke. Redimo ali kupimo adventne vence. Venec je gé simbol čakanja božiča, štiri svejce pa znamenjujejo štiri kedne adventa.

Adventni venec so najprva Nemci redli v 19. stoletji iz brojce ali bukspana. Inda so 24 svejč goradjali in vsikš den eno vužgali. Zdaj samo 4 gestejo in na vsakšo adventno nedelo eno vužgemo.

Prva adventna svejča simbolizira Adama in Evo, da zaupamo Gospodu, da se oklenemo Njegovih

obljub. Druga gre za vüpanje. S tejm simbolizira judovsko lüstvo, ker izmed njih pride Odréšenik. Rozo svejčo vužgejo na tretjo nedelo, ka da veselje, ka je Devica Marija rodila sina. Štrta simbolizira lübezen, sv. Janeza Krstnika, steri je pripravo paut do srca lidi. Tašoga cajta več molimo Boga. Vrejd vzememo svoje misli, tak se želimo približati Baugi. Zrankma leko odimo k zordjenicam. S čisto dušo, mirno čakamo božič. V tom časi se več brigamo z drugimi, z držino, pajdašami. Vejpa adventni cajt je gé cajt lübezni, vöre, vüpanja pa veselja. Se spomnimo na naše pokojne, ki so več nej gé med nami.

Margit Čuk

BOŽIČ BREZI KRISPANA

Božič je eden najlepši svetek. Ali bi mogo biti, če bi se nej preveč samo z darili spravljali. Gda je samo tau važno, kak naj več pa najbola drago darilo kúpimo pa tau, kak naj največ gesti mamu v hladilniki na sve-

Marika Čer išče na telefoni kejpe.

tke. Božič gnesden najbola tau znamenjva, vejn zato, ka cejlak drügi svejt je grato, cejlak drügo lüstvo je gratalo. Od božiča, od svoji božičov, ka nji je v mladi lejtaj preživela, je nam Marika Šömenek, po možej Čer pripovedjala iz Ritkarovec. - *Božič je vejn dočas lejpi, ka vörvaš v njem, kak malo dejte, ka Jezuš prinese krispan. Sledkar pa v tom, ka te den je ovakši kak drügi. Marika, če si nazaj pomisliš, za tebe steri božič je bejo najlepši, steri te je najbola doseegno?*

»Zame so božiči vsi gnatji bili, zato ka dja sem v srmastvi gorarasla, stariške so nej meli pejnaze, ka bi mena darilo tjöjpili. Zavolo toga, leko povejm, ka zame je božič vsikšo leto taši bejo kak vsi drüdji. Krispan smo vsigdar meli, depa tau je pravica, ka cutjar je trno nej bejo na drejvi. Mama je največkrat oreje pa repo nota zasöjkala. Za darilo sem eno

irko pa klabajs dobila, zato ka tau je v šauli trbelo. Tau, kak zdaj, ka mlajši kelko vse dobi jo, tašoga je pri nas nej bilau, zato ka smo srmactje bili. Če si nazaj mislin, vejn ka vsigdar sem fejest čakala božič, vsigdar sem velko vüpanje mejla, dobra sem bejla, zdaj gvüšno dobejm darilo. Na sveto nauč je tak bilau, ka ali mama ali ata poskri voma je odišo pa krispan okinčo, gda je zgotauvo, te cejngo, kak če bi Jezuš krispan prineso. Dobro se spomnim, naš krispan je vsigdar na šublok bejo goradjani.«

- *Zato je pri vas tašo srmastvo bilau, ka so stariške vöodpelani bili na Hortobágy?*

»Nej so je odpelali, gošče, grünt so krajvzeli, pa te so je napona štrafali. Dja sem te še mala bejla, dja sem

od tauga nikanej vejdlja, samo telko, ka smo srmacke bili. Dja sem vsigdar velki gvant nosila, ka sem od sestre erbala pa pri nas na božič nej bilau darila. Samo sledkar sem tau vse zvej dla, gda je že mama mrla, te so mena tau taprajli. Če bi dja tau vejdlja, te bi se telko nej žaur gala, zaka dja nejman darilo, zaka smo taši srmacke. Rejsan smo srmacke bili, mi smo na kulak seznami bili, zavolo toga je ati nej emo slöjžbo. Ati je tak zavolo toga grato takšni, kak je bejo, ka dosta pejo, on je tau nej mogo pomiriti, ka so z njimi delali. Samo sledkar sem zvedla, ka on töj doma na dvauri že svojo grabo kopo, kama ga avoške (udbaške) pokopajo. Tak je bilau, gda grabo skopa, te ga tastrlijo pa ga pokopajo, samo v zadnjaj sekundi je prejšo eden prejdjen, steri je dolastavo tau strašno delo.«

- *Ka je trbelo starišom plačuvati?*

»Vejpa te je vse trbelo doladavati, nej se je štelu, če si pripauvo, emo si ali nej, mogo si doladati ali plačati. Zavolo toga so moji stariške v velki dug prišli, tau je ati v cejlom življenji plačuvo, slejden doug sem še dja vöpla-

Mlada Marika z mamov pred starim špajertom.

čala, gda je ati mrau. Moj dejdak pa baba sta dosta pejnez mejla, zato ka sta fejest šparala,

Zimski vejnec na vrataj

depa, depa v drugi svetovni vojni so cejle pejnaze zabuknili. V petdeseti lejtaj so cejlo gauško vzeli, cejlo pohištvo so odpelali, samo telko, ka so doma bili,

ka so je nej odpelali.«

- *Nej si dobila darilo, depa itak si fejest čakala božič, zaka?*

»Fejest sem čakala, zato ka dja sem že tauma vesela bejla, če sem dva saloncukra dobila.«

- *Tistoma dva cukra si se bola veselila, kak gnesden mladi, gda drago darilo dobijo.*

»Zdaj mladi se tak nikoma ne vejo veseliti, kak bi se, če vse majo, ka si želijo, vejpa nega tašo, ka nejmajo.«

- *Depa itak tisti božič, gda je srmastvo bilau, je itak lepši bejo kak gnesden, gda že vse mamu, nej?*

»Gnesden lüstvo pred božičom najprvin v bauto de, darilo tjipüvla pa djesti pa piti. Prvin se je tak začnilo, lüstvo je k zordjenicam odlo, s tejm so se düševno pripravljali na božič, čakali so božič, čakali smo, aj se

mali Jezuš naraudi. Po svetoj nauči smo rejsan se veselili, gda se je Jezuš naraudo, zato ka te je lüstvo vörno bilau, bola kak zdaj. Na žalost pri nas je bilau tak par lejt, ka pri nas na božič nej bilau krispana, zato ka stariške so kulacke bili pa so njim prepovedli, ka bi krispan postavili. Tak mislim, tau je nji dosta bola bolelo, kak gda so porcije mogli nutplačati.«

- *Gda je nej bilau vsega, gda je srmastvo bilau, lüstvo je dosta bola čakalo božič, na božično čüdo še tak tö, če je nej bilau dosta vüpanja. Kak je tau gnesden?*

»Gnesden so pejnazdje vse, lüstvo tak misli, ka s pejnazami se vse leko tjöjpi, depa na žalost ali hvala Baugi, božično veseldje se ne more s pejnazami tjöjpiti.

Karči Holec

PRIPOVEJSTI O MENJE POZNANI ŽENSKAJ

600 lejt od smrti Veronike Deseniške je ranč letos minaulo. Po rodi je nej Slovenka bila, depa skauzi historijo so go

bi se starišom vcejlak skrak gnešnje slovenske granice s Hrvaško narodila. Nauve teorije pripovejdajo, aj bi iz Vojvodine bila. Kakoli že, gda je grofa Friderika II. Celjskoga spoznala, sta se zalübila. S tejm se ena najvejši libezenski pripovejsti začne.

Ne vejmo, kak je Friderik II. Celjski vögledo. V njegvi lejtaj na tom kejpi kak vitez je poznani.

Vse mora bogato pa gizdavo vögledati. Grofovge Celjski za tak velke so se meli, ka so prausni lidge prauti njim vcejlak mali vögledali. Tau se tō na kejpi leko vidi, kak eden človek spod konja stodji.

Slovinci za svojo vzeli. Tüdi zavolo velke lübezni, kak bi Romeo pa Julija za istino ži-

skrak kralov pa cesarov so bili, za nji delali. Elizabeta njemi je dva sina na svejt pri-

Veronika v gradi Vurberk na svojo lübezen čaka, gda po njau pride. Tau se je nej zgodilo. Ne moremo si brodit, kakšo trpleje je tau za njau bilau. Pa ranč tak za Friderika, ka je čako, gda ga oča vöpisti.

vejla. Prejk Veronike se znauva z grofi Celjskimi srečamo. Za Veroniko Deseniško se genau ne vej, gda je na svejt prišla. Historija nam tau eške ne more povedati. Med lejt 1380 do 1400 aj bi na svejt prišla. Dugo je valalo, ka aj

nesla, nejsta pa sreče prinesla. Ne vejmo, če zmejs med njima je lübezen bila ali pa sta samo kak mauž pa žena živela. Eden čas je tak bilau. Nej dugo po drugom sinej Friderik z Elizabeto več fküper neške živeti. Vsikši v svojom

gradi živé, kak bi sploj nej oženjeniva bila. Oči Hermani je tau pošteno na žile šlau. Oböma je zapovedo v Krapino (gnešnja Hrvaška) iti. Tam aj vküper živeta pa znauva kak mauž pa žena aj tadela živeta. Leto 1422 se je pisalo, gda sta si znauva postelo talala. Ali je tau na sprtlejt ali gesen bilau, tau se ne vej. Depa Frideriki se je ta mrtva lübezen nej vidla. Vej se, ka Elizabeta je mrla ranč v tom časi, gda bi se aj z možom Friderikon zmirila. Iz toga so brž legende gratale, ka je nisterni za isto majo. Tau, ka je Friderik ženo zavolo Veronike bujo. Tau istina ne more biti, ka eške go je nej pozno. Ranč tak med lidami se je legenda narodila, ka aj bi go v škafi vtaupo. Ne vej se, leko se nigdar nede vedlo, kak je Friderik prvo ženo zgübo.

Nin dve leti po smrti Elizabete, aj bi se Friderik z Veroniko srečo. Tau je mogla lübezen v prvoj minuti biti. Malo po tejm, kak sta se spoznala, na skrivma sta se oženila. Tüdi od toga nam historija ne vej povedati, gda aj bi tau bilau. Po enoj varianti sta se leta 1424, po drugi pa leta 1425 oženila. Tau je oča Herman II. Celjski nej mogo dopistiti. Tau, ka je njegvi sin dosta »menje vrejdnö« žensko za ženo si vzeu. Ja, Veronika je malo grofica bila, neje tak »visko gor segala«, ka bi kakšnoga od Celjski leko za moža mejla. Depa lübezen je živela, kakoli je oča prauti povedo.

V tistom časi se je od Friderika II. Celjskoga sestra že z Sigismundom Luxemburškim oženila. Vogrska, češka pa avstrijska kralica je gratala. Njeni brat Friderik pa z nekšno na pau prausno žensko se je oženo. Ja, oči Hermani se je, po domanje povedano, mejšalo. Zalübleniva sta se za eden čas skrila. Vnauge pripovejsti od toga so vöprišle. Historija od toga ne vej

dosta povedati. Istina pa je, ka od očo Hermana lidge so Friderika zgrabili. Nut za-prejti je ostano. Veronika je vujšla, v velkom srmaštvi je

lajo. Herman go za čaralico vözglasi, birovija mora na tau gorpriti. Na tau, če rejsan čaralica gé.

Veronika je prva v Sloveniji poznana, ka go je nakak za čaralico vözglaso. Pa tüdi proces na biroviji za prvoga poznanoga v Sloveniji vala, ka so »čaralici« saudili. Kak vse vküper vögleda, Veronika je dobroga fiškališa mejla. Nejsö go za čaralico osaudili. Go je pa Herman na gradi Ojstrica dau nut zaprejt. Tau nam od toga pripovejda, kak so glaveške više birovije bili.

Herman je nej škeu, aj se njegvi

Samo té kejp za tistoga vala, na sterom Veroniko Deseniško za istino leko vidimo, kak je vögledala.

po gauškaj živela. Eške itak je vüpanja mejla, ka s Friedrikom tadale ta fküper živela. Veronika v gauški živé, tam

sin gdasvejta z Veroniko sreča. Enomi svojomi vitezi je zapovedo, aj go v kadi vtopi. Ranč tak, kak aj bi Friderik

Veronika je v klauštri v vesi Jurkloster pokopana. Skrak nje so po smrti Friderika k večnomi počinki djali. Tak slovenskiva Romeo pa Julija po smrti sta vküper, kak njima je za življenja nej bilau dano biti.

se je skrila. Njena velka lübezen Friderik nut zaprejt ostane. Veroniko za eden čas lidge najdejo, ka skrb za njau majo. Na skrivma go v grad Vurberk odpelajo. Tam Veronika čaka, ka se znauva s Friderikom dobta. Depa njegvi oča Herman tau zvej. Zgrabijo go, v Celje go odpe-

svojo prvo ženo bujo. Friderik v velko žalost spadne. Življenje za njega več nikšne vrejdnosti nema. Malo menje kak 20 lejt za Veroniko tüdi Friderik mrgé. Lübezen pa je nej preminaula. Svoje tejlo je zapovedo skrak njenoga zakopati.

Miki Roš

PREGLED DELOVANJA ZVEZE SLOVENCEV

Drage bralke, dragi bralci časopisa Porabje,

z velikim zadovoljstvom se oziramo na preteklo leto, v katerem nam je, tako kot v prejšnjih 35 letih, uspelo občinstvu ob reki Rabi ponuditi bogat in raznolik program. Vsak dogodek je bil priložnost za povezovanje skupnosti, ustvarjanje nepozabnih trenutkov ter širjenje kulture, jezika in umetnosti. Hvaležni smo za vse, ki ste bili z nami na tej poti, in ponosni, da lahko skupaj soustvarjamo tradicijo, ki bogati življenje naše regije. K ohranjanju identitete, jezika in kulture bistveno pripomorejo kulturne skupine Zveze Slovencev na Madžarskem (ZSM), ki popestrujejo različne prireditve ne samo doma, temveč tudi v Sloveniji.

Leto 2025 je bilo leto polno jubilejev.

Komorni pevski zbor ZSM se je udeležil 56. revije Primorska poje v Vipavi, 31. maja pa je praznoval 20-letnico delovanja. Ob tej priložnosti sta na jubilejnim koncertu nastopila še mešana pevska zbor ZSM Avgusta Pavla Gornji Senik in Stari Kovachi iz Murske Sobote. Jeseni so imeli še zborovski koncert z naslovom Pozdrav jeseni v konferenčni dvorani Slovenskega kulturnega in informacijskega centra v Monoštru.

V okviru zahvalne svete maše je Cerkevni pevski zbor Zveze Slovencev Števanovci praznoval 15-letnico delovanja. Sveto mašo je daroval Szabolcs Benedek Fekete, pomožni škof iz Sombotela.

Praznovali smo 40-letnico delovanja Folklorne skupine ZSM Gornji Senik v domačem kulturnem domu. Predsednica ZSM Andrea Kovács je skupini izročila jubilejno priznanje ZSM, vsem članom pa zahvalne listine. Med gosti je bila tudi direktorica Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD) Mojca Jan Zoran, skupini je izročila priznanje sklada.

Slovesnost ob počastitvi 35-letnice delovanja Zveze Slovencev na Madžarskem smo praznova-

li v Gledališki dvorani v Monoštru. Slavnostna govornika sta bila minister vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon ter predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács. V kulturnem programu so sodelovali zbori ZSM in Akademski folklorni skupina France Marolt iz Ljubljane, ki so s pesmijo in plesom obogatili praznično razpoloženje dogodka.

Leta 2025 so imele kulturne skupine skupno 64 nastopov v Porabju, Sloveniji, na Madžarskem in na Hrvaškem: MePZ Avgusta Pavla Gornji Senik 9, FS Gornji Senik 2, Sakalovska folklorna 6, Komorni zbor ZSM Monošter 9, Cerkevni zbor Števanovci 13, Porabski trio 17 in Seniške sinice 8 nastopov.

Najstarejša kulturna skupina v Porabju, MePZ Gornji Senik, je letos že 51. sodelovala na 54. Taboru slovenskih pevskih zborov. Zbor je prejel jubilejno plaketo za 50-letno sodelovanje na taborih slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični.

Pri kulturnih skupinah sodeluje približno 100 ljudi iz Porabja in Slovenije, ki jim ni težko žrtvovati svojega prostega časa za kulturo. Za njihovo celoletno delo se jim iskreno zahvaljujemo.

Šege in običaji

Ohranjanje porabskih šeg in običajev je ena od najpomembnejših dejavnosti ZSM, zato večkrat v letu pripravimo programe (ali se jih udeležimo), ki so povezani s starimi šegami.

31. maja in 1. junija je potekala 9. vseslovenska razstava rož iz kreppapirja v organizaciji Vranske rožice v športni dvorani Vransko. V teh dneh se je dvorana spremenila v cvetlični vrt, ki so jo krasili različne rožice in aranžmaji, pripravljeni iz kreppapirja. Rokodelke iz Porabja so letos prvič sodelovale na razstavi.

17. junija je potekal 53. mednarodni folklorni festival, ki se je začel z razstavo Ljudska umetnost med Muro in Rabo – ta je s papirnatimi rožami napovedala štiri dni bogatega kultur-

nega dogajanja v Beltincih. Na razstavi so sodelovale ljudske umetnice Iluška Doncsec in Iluš Časar Dončec iz Porabja ter Beltinčanka Marija Križanič.

Literatura in jezik

Letošnje leto smo se začeli s slovesnostjo v spomin na novinarja, pesnika in pisatelja Ernesta Ružiča, ki je bil več desetletij tesno povezan tudi s Porabjem in porabskimi Slovenci. V spomin nanj so organizacije ZSM, Društvo za humanistična vprašanja Argo in Ustanova fundacija dr. Šiftarja predstavili Ružičevo mnogostransko povezanost s Porabjem, njegovo literarno ustvarjanje in njegovo posthumno pesniško zbirko Odhajanja.

V februarju smo nadaljevali z literarno-glasbenim popoldanom s pesnikom in glasbenikom Bélo Szomijem. Na prireditvi se je s Szomijem pogovarjala predsednica ZSM Andrea Kovács, predstavili smo njegovo glasbeno in pesniško delo.

Na letošnjem prvem pravljičnem večeru za odrasle v Hiši krušne peči na Verici - Ritkarovcih v soorganizaciji Pokrajinske in študijske knjižnice (PIŠK) Murska Sobota so nas v pravljični svet nas popeljali sodelavke knjižnice Vesna Radovanovič, Metka Celec, Ana Sušec, Klaudija Šeruga in Imre Trajbár iz Porabja. Za glasbeno popestritev dogodka je poskrbela dijakinja Stefánia Drávecz.

Predstavili smo 27. knjigo v knjižni zbirki Med Rabo in Muro, in sicer knjigo Jelke Pšajd z naslovom Težko je bilo, a smo zdržali / Žmetno je bilau, depa smo zdržali v organizaciji Društva za humanistična vprašanja Argo. Ob predstavitvi knjige se je z avtorico Jelko Pšajd pogovarjal urednik zbirke Franci Just.

Slovenska matica je v Monoštru predstavila tretji, sklepni zbornik z naslovom Slovenski mediji na Madžarskem in Hrvaškem nekoč in danes. Urednica zbornika Zarika Snoj Verbovšek je ob predstavitvi poudarila, da imajo Slovenci na Madžarskem in Hrvaškem precej manj komu-

nikacijskih sredstev in podpore kot njihovi rojaki v Italiji in Avstriji. Zbornik vključuje prispevke Dušana Mukiča, Francija Justa, Nikolette Vajda-Nagy, Barbare Riman in Agate Klinar Medaković.

Tradicionalno poletno literarno popotovanje je potekalo s pravljičarji v Slovenskem domu v Monoštru v soorganizaciji soboške PIŠK. Pripovedovanju pravljič je sledila podelitev priznanj za opravljeno Slovensko bralno značko Potujoče knjižnice v Porabju.

9. decembra smo podelili priznanja udeležencem literarnega natečaja Porabske litere 2025 v soorganizaciji Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja. Temeljni cilj natečaja je bil spodbujanje literarnega ustvarjanja porabskih Slovencev vseh generacij, še zlasti med mladimi, in razširiti poznavanje slovenskega jezika med njimi s pisanjem leposlovnih besedil.

Likovno ustvarjanje

Slovenski dom v Monoštru je tudi letos dal priložnost ustvarjalcem, da predstavljajo svoja dela, med letom smo gostili več različnih razstav.

Od 3. do 10. avgusta je v Slovenskem domu v Monoštru potekala 24. Mednarodna likovna kolonija, ki jo prireja ZSM in Galerija - Muzej Lendava v soorganizaciji z Občino Monošter. Letos se kolonije udeležuje 10 umetnikov iz Madžarske, Slovenije in Španske. Strokovni vodja je bil Feri Gerič.

Odrasli likovni koloniji je sledila 53. mednarodna likovna kolonija mladih v Slovenskem domu v Monoštru. V taboru je ustvarjalo 17 udeležencev s spremljevalci iz Slovenije, Italije, Avstrije in Porabja. Učenci so v dopoldanskih urah delali v dveh delavnicah – lončarstvo in oblikovanje gline je vodil mentor Štefan Zelko, likovno delavnico pa Tina Rajner. Ustvarjalni teden smo sklenili v petek popoldne, ko smo iz nastalih del pripravili razstavo.

20. oktobra smo odprli razstavo ustvarjalke Magde Šalamon z

naslovom Stopinje z barvami v razstavnici dvorani Slovenskega doma v Monoštru, 21. novembra pa razstavo ustvarjalcev XXIV. mednarodne likovne kolonije v Monoštru.

Slike, nastale na mednarodni likovni koloniji, smo letos dvakrat peljali na razstavo. 5. marca so v galeriji Lisztovega inštituta v Ljubljani odprli razstavo del Mednarodne likovne kolonije

Monošter 2024 v soorganizaciji generalnega konzulata Slovenije v Monoštru in Lisztovim inštitutom. Slavnostnega odprtja se je udeležila tudi predsednica ZSM Andrea Kovács.

16. junija so odprli razstavo z naslovom Fantazija in stvarnost v Porabju – retrospektiva mednarodne likovne kolonije v Monoštru v Novi Gorici. Razstave se je udeležila tudi predsednica ZSM Andrea Kovács.

UCEV NA MADŽARSKEM V LETU 2025

Gledališče in film

5. aprila je potekal spominski koncert etnoglasbene skupine Gorički klantoš v dvorani Gledališča Park v Murski Soboti. Dogodek je bil posvečen pokojni ustanoviteljici in mentorici skupine Mariji Rituper, dolgoletni zbirateljici pesmi in plesov najbolj severovzhodne pokrajine v Sloveniji. Na prireditvi je nastopila tudi Folklorna

skupina ZSM Sakalovci, ki je v preteklosti prav tako delovala pod mentorstvom Rituperjeve. 30. septembra je potekal Slovenski filmski večer v kinodvorani v Monoštru. Predvajali se slovenski celovečerni film *To je rop!* Režiser filma je Gregor Andolšek.

Programi za otroke in mlade
Mlada generacija je tudi lahko našla program zase:

Od 8. do 12. februarja je 24 učencev (6.–8. razred in srednješolci) skupaj s 4 učitelji in spremljevalci preživelo čudovite dni na Rogli. Poleg vsakodnevnega smučanja s slovenskimi inštruktorji so se udeležili tudi ustvarjalno-jezikovnih delavnic, športnih aktivnosti in večernih druženj, ki so obogatili njihov besedni zaklad in jih povezali v še močnejšo skupnost. Včasih so pred mladimi tudi izživi, ko morajo zastopati svojo skupnost. Tako se je 19. junija na XXI. Vseslovenskem srečanju Slovencev iz zamejstva in sveta, ki je potekalo v slovenskem državnem zboru, študent Máté Labritz vključil v razpravo in s svojim razmislekom navdušil vse navzoče.

Dogodek je namenjen krepitvi vezi in sodelovanja med Slovenci doma in po svetu. Porabje so zastopali: predsednik DSS Karel Holec, sekretarka ZSM Gyöngyi Bajzek, svetovalka za narodnostno šolstvo Valentina Novak, študent Máté Labritz in dijakinja Dóra Grebenár.

Mislili smo tudi za naše najmlajše. Ob svetovnem dnevu čebel sta ZSM in RA Slovenska krajina pripravili program za otroke na Slovenski vzorčni kmetiji. Na prireditvi so bili vabljeni malčki iz vrtcev Monošter in Sakalovci, ki so se predstavili s kratkim kulturnim programom.

V juliju je v okviru projekta Kulturna izmenjava nas povezuje potekal 3. tridnevni tabor za malčke iz Porabja v soboškem otroškem vrtcu v organizaciji Vrtca Murska Sobota in ZSM. V dopoldanskih urah so potekale ustvarjalno-jezikovne delavnice v slovenskem jeziku, popoldne so se malčki udeležili različnih aktivnosti. Tabora se je udeležilo sedem malčkov s starši.

Soorganizatorji smo bili pri prireditvi Ko zorijo jabolka, ki je letos zaradi slabega vremena potekala v gornjeseniškem kulturnem domu. Na srečanju so sodelovali otroci iz vrtcev Sakalovci, Gornji Senik, Števanovci in skupina Zvezdice iz Monoštra, tudi letos so se nam pridružili malčki iz Murske Sobotice (enota Gozdiček). Dogodek

je bil namenjen povezovanju otrok in strokovnih delavk iz porabskih vrtcev. Po tradicionalnem slovenskem zajtrku so si otroci ogledali gledališko predstavo v izvedbi gledališke skupine Ku-Kuc. Otroci so lahko izdelovali tudi jabolčni zavitek. V pravljičnem mesecu decembru je naše porabske malčke obiskal Miklavž v Slovenskem domu. Člani Miškega gledališča so nas odpeljali v pravljični svet z gledališko predstavo Praznična zmešnjava, nato so se s kratkim programom Miklavžu predstavili tudi naši malčki.

Športni dogodki

Porabska nogometna ekipa se je 13. in 14. junija udeležila 47. srečanja zamejskih športnikov Dobrodošli doma v Novi Gorici. Na otvoritvi se je zbralo več kot 200 mladih športnikov iz Hrvaške, Italije, Avstrije, Madžarske in Slovenije.

V okviru Zamejske športne koordinacije je bil v juniju na Gornjem Seniku športni dogodek Dobrodošli pri nas v Porabju. Ženske so se pomerile v odbojki, moški pa v nogometu. Na turnirju so sodelovale ekipe Zveze slovenskih športnih društev v Italiji, Slovenske športne zveze iz Celovca, ekipa slovenske skupnosti iz Gorskega kotarja iz Hrvaške in domačini iz Porabja – ŠD Srebrni breg.

Sodelovanje

Tudi v letu 2025 smo uspešno sodelovali s slovenskimi društvi in narodnostnimi samoupravami v Porabju in na Madžarskem pri različnih kulturnih prireditvah. Poleg tega imamo dobre stike z drugo krovno organizacijo na Madžarskem, z Državno slovensko samoupravo, z generalnim konzulatom Slovenije v Monoštru in z zagovornico Slovencev v madžarskem parlamentu. To velja tudi za nekatere zamejske organizacije in ustanove v Italiji, Avstriji in na Hrvaškem.

Z Državno slovensko samoupravo že tradicionalno skupaj organiziramo kulturno prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku. V programu – scena-

rij sta napisala in režirala višja svetovalka za narodnostno šolstvo Valentina Novak in asistent Štefan Kardoš – so se predstavili učenci DOŠ Jožefa Košiča Gornji Senik, dijakinja Srednje šole Bele III., Gimnazije svetega Gotarda, porabska študenta in OŠ Gederovci. Slavnostna govornika na prireditvi sta bila Andrea Kovács, predsednica ZSM, in Karel Holec, predsednik DSS.

10. aprila je imela parlamentarna zagovornica Slovencev Erika Köleš Kiss forum v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monoštru.

Podpora mladim

ZSM si od nekdaj prizadeva, da bi podpirala mlade na njihovi poti pri izobraževanju v slovenščini. V tem šolskem letu imamo v Sloveniji študentko in učenko, ki hodi v celoletno šolo slovenskega jezika. Imamo tudi študenta, ki študira slovenski jezik in književnosti na fakulteti na Madžarskem. Pri ZSM jih podpiramo z mesečno štipendijo.

Na jubilejni prireditvi je ZSM podelila priznanje tistim učencem in dijakom, ki aktivno delajo na področju kulturnega ustvarjanja slovenske narodne skupnosti na Madžarskem.

ZSM skrbi za ohranitev, preživetje in prenos zakladnice slovenske ljudske glasbe in pesmi. Zato Zveza finančno podpira kariero mlade Porabke Stefánie Drávecz. Vsem prejemnikom iskreno čestitamo.

Nagrade in priznanja

Skupščina Železne županije je podelila priznanja ob državnem prazniku, 15. marcu, v spomin na revolucijo za neodvisnost v letih 1848–49. Na narodnostnem področju je za priznanje spominska plaketa Avgusta Pavla ZSM predlagala Marijano Kovács (Kovács Imréné) iz Monoštra za njeno vsestransko in dolgoletno delo na področju ohranjanja slovenske kulturne dediščine, gledališča, folklorne, pevske kulture in ljudskih obriti v Porabju.

Najvišjo državno nagrado »za narodnosti«, ki jo podeljuje vla-

da Madžarske za izjemne dosežke na narodnostnem področju, je v tem letu prejel Alojz Hanžek. S svojim delom, zglednim delovanjem v skupnosti ter predano skrbjo za ohranjanje tradicije je v veliki meri prispeval k ohranitvi, prenosu in mednarodni prepoznavnosti kulturnih vrednot slovenske narodnosti na Madžarskem. Gospoda Hanžka je za nagrado predlagala ZSM. Vsem nagrajencem iskreno čestitamo.

Predstavniki Slovenskega Porabja so obiskovali različne kulturne, športne in gospodarske prireditve v Sloveniji, Avstriji in tudi na Madžarskem. Slovesno so podpisali ustanovno listino Zamejske kulturne koordinacije v Novi Gorici.

10. junija je v Celovcu potekala konferenca z naslovom Ženske v sodobnem gospodarstvu. Prireditve se je udeležila tudi direktorica Porabja, d. o. o., Anita Vajda; sodelovala je v razpravi na posvetu, delila svoje izkušnje in s tem motivirala mlajšo generacijo.

Predsedstvo ZSM je imelo tudi v minulem letu pet sej, na katerih se je odločalo o vprašanih, povezanih z delovanjem naše organizacije. V maju smo imeli letni občni zbor.

Vse programe z različnimi vsebinami smo lahko tudi v letu 2025 uresničili s finančno pomočjo iz Slovenije in Madžarske. Posebej se zahvaljujemo vladnemu uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, uradu predsednika vlade na Madžarskem in JSKD.

Vsem našim cenjenim pomočnikom, sodelavcem in podpornikom se zahvaljujemo za soustvarjanje naših lepih programov, prireditev in delavnic. Srčno se veselimo novega leta, novih izzivov in programov skupaj z vami!

V imenu ZSM in časopisa Porabje vam želimo prijeten in miren božič ter SREČNO, ZDRAVO IN USPEŠNO leto, ki prihaja.

Lilla Bugan,
sodelavka ZSM

Porabje, 18. decembra 2025

IZ NAŠE KÜNJE: ZVEJZDICE S POMARANČO

Gda sam bila mala, je za mene bil najvekši svetek, gda smo šli v Avstrijo. Mi smo v Jugoslaviji dosta vsega nej daubili v bautaj, v Avstriji pa so meli čokolade Milka, pomaranče pa mandarine, pa v knjigar naj lejpe klabajse pa dišeče radirke. Spaumnim se, kak so baute dišale po sveže mleti kavi, moje deteče oči pa so se najbolje pasle na cukraj, šterij sam pred tem šče nigdar nej vidla.

Gnes sam van v spomin na te lejta pripravila en recept, v šterom se skrivlejo pomaranče.

Testau:

- 230 g ostre mele
 - 60 g mletih orejov
 - ½ žličke pecilnoga praška
 - 15 g kakava
 - 75 g cukra
 - 1 vanili cuker
 - 150 g putra
 - 1 djaice
 - naribana pomarančna lupinica
- ### Fila:
- 75 g bejle čokolade
 - 75 ml smetane (tejszín) za stejpanje
 - 75 g putra
 - naribana pomarančna lupinica ali pa 2 žlički pomarančne arome

Dodatno pa nūcate še bejlo čokolado za dekoracijo.

Iz sestavin zamejsite testau, šteroga date počivat v hladilnik za kakšni 2 vōri. Te testau razvlekate na približno 3 mm kusto, pa z modelom za kekse vōzrejšete zvezdice.

Pečete jih na 180 stopinj do 10 minut na pleji obloženom s papperom za pečti.

Filo (töltelék) pripravite tak, ka smetano segrejete, ka skoro zavre,

te pa jo vlijete na naseckano bejlo čokolado. Dobro premejšate pa ohladite. V ohlajeno maso date cuj puter, šteroga prle zmiksate. Maso te miksate 2-3 minute, ka grata fajn gausta. Hladite jo v hladilniku približno pau vōre, te pa kekse napunite, pa zakelite.

Dekorejrate lejko po svoji želji, ges sam raztopila bejlo čokolado pa z vilico po keksaj namalal minte.

Kekse dobro ohladite, ka se fila fajn stisne.

Pa dober tek iz naše v vašo künjo!

Simona Rituper

SRČNI DAROVI ZA TISTE, KI JIH NAJBOLJ POTREBUJEJO: ČEZMEJNA POMOČ REJNIŠKIM DRUŽINAM

Na novem mostu čez Muro v Ceršaku je bilo mrzlega decembrskega dopoldneva čutiti nekaj toplega. Ne zaradi vremena, ampak zaradi ljudi, ki so se tam zbrali z zelo jasnim namenom: narediti kaj dobrega za otroke, ki nimajo lahkega začetka. Avstrijski Rotary klub Steierska-Šta-

le most iz betona: »To je most med državama, pa tudi most med našima rejniškima skupnostma, med ljudmi, ki gradijo prihodnost otrok.«

Rotary klub, ki že vrsto let povezuje Slovenijo in Avstrijo, po njegovih besedah prav s takimi projekti dokazuje, da dobrota ne pozna ne državnih

Namenjena so otrokom, njihovim potrebam, njihovi kakovosti življenja: za dejavnosti, pripomočke, dvigala, za stvari, ki olajšajo vsakdanjik, ki dajo občutek, da so videni, da so vredni in da jim pripada nekaj več kot samo osnovna oskrba. Darko Krajnc je ob tem napovedal tudi čezmejni poletni tabor, kjer se bodo slovenski in avstrijski rejniški otroci lahko igrali, družili in gradili vezi, ki presegajo meje. Pri otrocih, je dejal, se prijateljstva rodijo hitro in pristno; veliko hitreje kot v politiki ali diplomaciji.

Dve državi, en klic: Otroci potrebujejo ljubezen

Rejništvo ima v obeh državah podobno statistiko, vendar zelo različne sisteme. V Sloveniji danes približno 800 otrok živi v okoli 600 do 650 rejniških družinah, dejavnost Rejniškega društva Slovenije pa temelji skoraj izključno na prostovoljstvu. Na avstrijskem Štajerskem je prav tako približno 800 otrok v rejništvu, a samo v tej pokrajini, v celi Avstriji jih je veliko več. In tam nimajo društva, ki bi jim pomagalo, ampak deluje profesionalni zavod Affido, ki s približno 50 zaposlenimi

zagotavlja stalno strokovno podporo družinam rejnikom. Čeprav so sistemi različni, je zgodba otrok povsod enaka: potrebujejo varnost, odnos, nekoga, ki jih drži za roko. Krajnc pogosto pravi, da rejniške družine ne vzgajajo superjunakov, ampak samo odpirajo vrata življenju, ki ga otrok prej ni imel možnosti živeti.

Tudi iz najtežjih začetkov zrastejo velike zgodbe

Tem besedam dajejo težo resnični ljudje. Krajnc rad poudari, da so mnogi, ki so svojo pot začeli v rejništvu, dosegli izjemne reči. Med njimi slovenski športni prvaki Darko Đurić, parašportnik, ki navdihuje z neverjetno močjo volje, in tudi svetovni boksarski prvak Dejan Zavec, ki nikoli ne skriva, kako pomembni so bili ljudje, ki so mu stali ob strani. Tu pa so tudi velike svetovne zgodbe: Oprah Winfrey, ki je iz ranljivega otroštva zrasla v eno najvplivnejših osebnosti našega časa; Steve Jobs, vizionar, ki je spremenil svet tehnologije; John Lennon, glasbenik, ki je glas generacij.

»Če otroci predelajo svojo zgodbo in sprejmejo rejništvo kot nekaj, kar ni nujno slabo,

imajo vse možnosti, da v življenju uspejo,« pravi Krajnc. In prav zato so takšne geste tako pomembne, dodaja.

In to drži. Donacije ne spreminjajo celotnega sistema in ne rešijo vseh težav. Naredijo pa prostor za upanje. In včasih je to največ, kar lahko damo.

Ko mostovi nosijo sporočilo Predstavniki Rotary kluba Steierska-Štajermark so ob dogodku napovedali, da bodo čezmejno sodelovanje nadaljevali. Pripravljajo dražbo 15-litrskih steklenic vrhunskih vin, poslikanih z umetniškimi motivi. Vsaka bo imela izključno ceno 1920 evrov – po številki rotaryjskega distrikta. Zbrana sredstva bodo namenjena neposredno otrokom, ki rastejo v rejništvu – sedmim slovenskim in sedemnajstim avstrijskim.

To so dejanja, ki presegajo politiko, geografijo in jezik. Dejanja, ki ga razume vsak otrok: da nekje tam zunaj nekdo misli nanj.

Most čez Muro v Ceršaku je tudi tistega dne, kot vsak dan, povezoval dve državi. A naredil je več kot samo to. Povezal je ljudi, ki verjamejo, da noben otrok ne bi smel ostati sam.

Vida Toš

jermark je na simboličnem stičišču med državama, na mostu čez Muro, predal dar Rejniškemu društvu Slovenije in avstrijskemu zavodu Affido Pflegefamilien. Obe organizaciji sta prejeli 5000 evrov; to so sredstva, zbrana v dobrodelni akciji Open Door.

Darko Krajnc, predsednik Rejniškega društva Slovenije, je ob predaji poudaril, da je bila izbrano mesto veliko več kot

meja ne birokratskih pregrad. Pozna samo ljudi.

Ko dobro vino postane dobro delo

Denar, ki je zdaj našel pot do rejniških organizacij, je bil zbran v duhu skupnosti in veselja prek vinarske sekcije Rotary kluba na džezovskem festivalu v Avstriji. A ta sredstva niso namenjena administraciji ali velikim projektom.

SENJE SAMARITANCA

Kda milostivni Samaritanec tüdi doj leže v oštariji, se njemi prikaže angel.

»Boug je vido, ka si delo,« pravi. »Prosi kaj pa se ti spuni.«

Samaritanec je biu čeden človek pa se je z nikin nigdar nej prenaglo.

»Dopüsti mi, ka premislin do zranka. Té ti poven pa zafalin, če mi spuniš.«

Angel komaj odide, Samaritanec etak guči v sebi:

»Ali je kaj dragšoga od živlenja? Tou mo proso, ka naj živlen gezero lejt.«

Ta miseu njemi je težila glavou, kak tisti svoj vankiš. Pá tak se njemi je senjalo, če bi šou naprej v Jeriho. Tijo je sejdo na kameli, štera je šla ž njin pa gledó brgouve okouli Jeriha. Kak pa ide po kamenjaj, vidi na pou-ti drügoga človeka. Pejški ide pa pride prouti njemi, ali se pomalek vlečé, fejst pükľavo, kak če bi táspadno v sakšon ipi. Samaritanec kak zaslon drži dlan nad svoje oči pa muvi v sebi:

»Tak se mi vidi, ka so toga tüdi zmlatili razbojniki.«

Za par minutami si pa pravi:

»Nej. Tou je starec.«

Pá si pravi za en cajt:

»Té je soldak. Ka se je pa zgoudilo ž njin?«

Kà je biu té človek oblejčen v železo, je noso groubi, zardjaveli oklep, šteroga se je prestrašila kamela tüdi.

Kak ide, trno stonja té človek. Mus je bilo Samaritanci pokriti glavou kamele s platnon, nej ka bi vkraj skočila. Zmejs doj stoupi pa jo drži po vüzdi, tak

gleda toga prišleka.

No pa rejsan, sakši den ne vidi-mo takšoga nevalanoga oklepa, šteroga ma té tüdi. Čelada je strejta, oklep na prsaj njemi je poučeni pa se je skrivo; kolenska se ne prigne pa vögleda, ka zavolo toga stogí tak té človek, kak če bi sejdo pa tak sede, kak če bi stau. Ranč roke ne more gnako vöftegniti ali skloniti. Na strani pa se je

mo šou v Jeriho.«

Pravi njemi:

»Mladenec! Ka nosiš té grdi, žmetni oklep? Cajt je topel pa nega bojne!«

Mladenec žalostno odgovori:

»Ne vidiš, ka remena pa sponke nega na oklepi?«

Pa se obrača, ka se njemi pokáže ozajek tüdi.

Zgrabila je groza Samaritanc, kda vidi mladenca skova-

probo dojvzeti, bi mi delo grozne bolečine.«

Gučo je s topin glason, komaj je prišla vö rejč zavolo mreže na čeladi.

Samaritanec pa strašno čemerno pita:

»Vejsa što je biu takša zverina, ka te je spravo v tou nevolu?«

»Ges san kriv,« pravi žalostno mladenec. »Kda san biu nezrejle glave, sán san si dau

ga gor skovati. Od krala san doubó té oklep pa je biu ešte krasni. Tak je sijo kak sunce; okrasina oklepi so inda kazali nebesna tejla pa je biu močnejši od vsej drügij oklepov.«

»Kak si pa mogo biti tak norlavi?!«

»Miseu me je furt mantrala s strajon, ka nekák de ga vkraj vzeu pa moga na vöke zgübo.«

»Vejsa kak lejko živeš s ten? Moreš kaj napraviti, ka bi se rejšo té žmeče.«

»Ne smejn,« zdijavle mladenec.

»Tak dugo moran oditi v njen, dokeč se celou znüca pa ga rja vse posüne. Nosin ga že dvestou devet lejt. Vö so mi zračunali nositi ešte sedenstou lejt.«

»Tak dugo pa ne moreš živeti!«

»Na vöke vökouma živlen!«

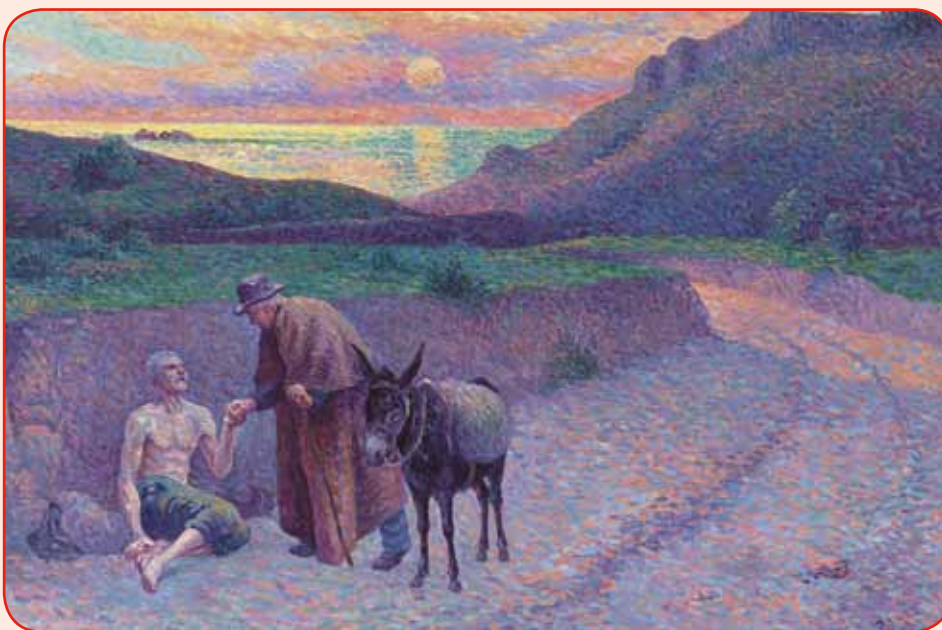
Samaritanec se prestraši.

»Ti si lekar nej človek?«

»Ka pa nej! San človek. Gvüšno si že čüu o meni: ime mi je Matuzalem.«

Kda se Samaritanec zbidi, ne prosi kaj več od angela kak štamprlin palinke.

*Prevod zgodbe
Géze Gárdonyija*

predrgnoulo železo, ka je gratala lüknja štiri rokave šürka, skous tisto visi vö njegvi gvant. Dönok je tou bilou čüdno, ka je biu té gvant od znoutra z nekšoga zlatoga blaga. Takši pa se ne šika k žmetnómi, slabómi železi.

Kda sé pride čüdak vandrar, gor zdigne glavou pa se pokloni Samaritanci.

Samaritanec se strašno čüdiva, kda vidi obraz toga vandrar: ma sijajno lepo lice kak mladenec. Oči se njemi svejtijo, čegli je nej dala dosta videti mreža na čeladi; lice njemi je bilou rožasto pa friško.

»Lekar je kakši norc,« si misli Samaritanec, »té ges tüdi ne

noga v železo od glave do pete. Želva je nej tak stisnjena v svoj oklep, kà tista ma bar noge pa glavou vinej, toj sirouti pa mreža na čeladi tüdi obraz pokrije; na nogaj ma žmetne železne čizme, na rokaj pa so bile stisnjene skrivlene železne rokajce.

»Oh, ti nevolni mladenec!« pravi s trepetajoučin glason sočütni Samaritanec. »Kak bi ti lejko pomago? Vidin, ka so z vrajžov nesmilénostjov delali tou s tebov pa se zavolo toga dosta mantraš!«

»Fala ti za dobrovolnost,« zdijavle mladenec. »Ali ti mi ne moreš pomagati, kà san tesno oblejčeni v té oklep. Če bi ga

NOVI EVANGELIČANSKI ŠKOF ALEKSANDER ERNIŠA ŽELI, DA CERKEV DIHA Z LJUDMI

V Puconcih je bilo tisto nedeljsko jutro drugačno. Ne le zaradi prve adventne sveče, ki je tiho gorela na oltarju. V zraku je bil obču-

Evangelikiški škof Aleksander Erniša

tek začetka. Kot bi se stara močna zgodba reformacije, zapisana v tej pokrajini, znova premaknila naprej. Na ta dan je Evangelikiška cerkev augsburške veroizpovedi v Sloveniji dobila novega škofa. Aleksandra Erniša, ki ga mnogi že poznajo kot duhovnika dialoga in poslušanja.

Ni pa bil to praznik samo zanj. Bil je praznik za majhno, a srčno cerkev, ki je skozi stoletja ohranila svoje bistvo: svobodo v veri, spoštovanje raznolikosti in zvestobo Svetemu pismu.

Sin prvega škofa na svoji poti

Aleksander Erniša je otrok te pokrajine. Rodil se je v Moravskih Toplicah, saj je sin prvega slovenskega evangelikiškega škofa Geze Erniše. Svojo pot je nadaljeval v Bratislavi, na

Dunaju in na podiplomski šoli Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, kjer je doktoriral.

Duhovniško službo je opravljal v Slovenski vojski, v Trstu in v policiji, kjer je postal prvi evangelikiški duhovnik, ki je spremljal policiste v njihovih najtežjih trenutkih.

Njegova izkušnja je široka in iz nje govori mir, premišljen glas človeka, ki je videl stiske,

izgube, dvome, pa tudi velike trenutke človečnosti.

Ko govori, se čuti, da nosi ime svojega očeta spoštljivo, a hkrati jasno:

“Zavedam se primerjav, ki jih bodo med nama vlekli ljudje, ampak ostal bom zvest samemu sebi.”

In prav to so mu številni prišli povedati s svojo udeležbo na posvetitvi – da verjamejo, da zna povezovali, ne razdvajati.

Cerkev, ki je majhna, a pogumna

Ena njegovih najmočnejših misli iz umestitvene pridige je zvenela presenetljivo sodobno, skoraj manifestno: “Naša cerkev je majhna po številu, a njeno poslanstvo je veliko.”

To ni bil stavek, izrečen za učinek. Bilo je bistvo njegove vizije.

Majhnost ni slabost. Majhnost je prostor bližine. Po-

ročnih zvonov, ki jih sliši cela vas. Petja, ki ni nikoli tako glasno, da bi preglasilo človeka poleg tebe. Molitve, ki jih ljudje nosijo drug z drugim.

In Erniša želi, da ta cerkev ostane prav to. “Cerkev odprtih vrat in odprtih dlani” je povedal in dodal: “Ne želim cerkve, ki se boji. Želim cerkev, ki upa, ki govori jasno, ki razume človeka in njegovo življenje.”

Mostovi navznoter in navzven

Njegov prvi korak bo usmerjen v evangelikiške občine, pravi. Ne želi cerkve, kjer so župnije otoki. Želi cerkev, kjer si ljudje pomagajo, kjer duhovniki sodelujejo, kjer so izzivi skupni in rešitve skupne.

Drugi korak pa bo širši: dialog z drugimi cerkvami in skupnostmi, še posebej na področju dobrodelnosti. V svetu, kjer so stiske vsak dan bolj vidne, Erniša vidi cerkev kot prostor, kjer se človek lahko spočije. Kot je dejal: “Cerkev mora biti prostor dialoga, sočutja, resnice.”

To je misel, ki je v tej adventni tišini zvenela skoraj kot molitev za prihodnost.

Pogumna tema: blagoslov istospolnih parov

Ena od tem, ki se jih ne izogiba, je vprašanje blagoslova istospolnih parov.

V številnih evropskih evangelikiških cerkvah je to že urejeno, dodaja, v Sloveniji pa želi odpreti razpravo. Erniša se zaveda občutljivosti te in podobnih vsebin in prav zato po-

udarja, da morajo pogovor začeti tam, kjer je domač, v občinah, med ljudmi, z dialogom.

Njegov pristop ni agitatorski, ampak poslušalski. Ne govori o končnih odgovorih, ampak o nujnosti spoštljive razprave.

Škof Erniša s spominsko ploščo Primoža Trubarja

Evangelij v jeziku našega časa

Erniša ne želi, da vera govori v arhaičnih izrazih, ki jih ljudje ne razumejo. Želi jezik vsakdanjika.

Jezik, ki pove: “Bog te sprejema takšnega, kot si.”

Zato bo, je še dodal, posebno pozornost posvetil komunikaciji prek sodobnih kanalov. Bližje ljudem, bližje mladim, bližje tistim, ki se sprašujejo, ali je cerkev sploh še prostor zanje.

Močna pridiga, ki je dvignila cerkev

Njegova umestitvena pridiga je bila vse prej kot formalnost. Bila je iskrena, topla, teološko bogata, a hkrati razumljiva. Najmočnejši trenutek je bil, ko je pogledal v polno cerkev in

dejal: “Če želi biti naša cerkev zvesta svojemu poslanstvu, mora stati na Kristusu. Ne na strahu, ampak na pogumu. Ne na zaprtosti, ampak na odprtosti.”

In še: “Ko cerkev živi iz evangelija, postaja most.”

Most med ljudmi, med ranami in upanjem, med vprašanji sodobnega sveta in odgovori, ki jih prinaša Kristusova ljubezen.

Ljubljana, nova priložnost

Kot škof bo hkrati vodil tudi evangelikiško občino v Ljubljani.

V prestolnici vidi velik poten-

cial: prostor za družbene projekte, za dobrodelnost, za odprto hišo, ki bo dala ljudem občutek doma. In njegova želja je jasna, želi, da bi ljubljanska cerkev postala hiša upanja.

Za konec Trubar, ki je postal molitev

Ko je ob koncu pridige izrekel veliko misel slovenskega protestantizma, Stati inu obstati, je bila cerkev povsem tiha.

Toda tokrat ni zvenelo kot zgodovinska fraza. Zvenelo je kot obljuba. Da bo cerkev v današnjem času, polnem preizkušenj in negotovosti, znala stati trdno, a hkrati z nežnostjo, odprta, povezujoča, pogumna.

Vida Toš

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

V dvojni (25-26) številki Porabja, stera je vöprišla 20. decembra 1995, je Ernest Ružič, pod naslovom PREDSEDNIKA SLOVENIJE IN MADŽARSKE STA SE SREČALA-DOMA, zapiso:

»Pomurska madžarska narodnostna samoupravna skupnost je počastila in delovno obeležila 20-letnico ustanovitve. Pokrovitelj vseh prireditev je bil slovenski predsednik Milan Kučan, na njegovo povabilo pa je Slovenijo obiskal tudi madžarski predsednik Árpád Göncz.

Za tiste, ki so navajeni na nekoliko bolj toga državniška srečanja, bi bilo snidenje dveh državnih predsednikov in drugih na meddržavnem prehodu Pince-Tornyiszentmiklós, pravo presenečenje. Predsednika sta naredila tako sproščeno in prijateljsko ozračje, kakršno redko vidimo na tako visoki ravni. Sicer pa naj bi to ozračje označevalo odlične stike in sodelovanje med Slovenijo in Madžarsko, smo lahko slišali tako ob tej priložnosti kakor ob drugih obiskih na različnih ravneh.

Predsednika sta v Lendavi tudi povedala, da sta „prišla domov“. Madžarski, ker tu živijo pripadniki madžarskega naroda pa tudi svojih nekaj „korenin“ naj bi čutil v teh krajih, slovenski je pa v tem koncu kar „dvakrat doma“: nedaleč stran je rojen in je seveda predsednik vseh državljanov Slovenije.

O konkretnih nalogah med prekmurskimi Madžari so se pogovorili na prvem srečanju, ki sta ga imela predsednika Göncz in Kučan. Po oceni predsednika prekmurskih Madžarov Jožefa Balaska ima Slovenija vzorno manjšinsko politiko. Zatika pa se pri njenem uresničevanju, kakor so problemi tudi na madžarski strani pri študiju ali med državama, ko gre za priznavanje diplom.

Predsednika sta govorila tudi udeležencem konferenice, ki so razpravljali o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti madžarske narodnostne skupnosti. Slovenski predsednik Milan Kučan je ocenil, da je sedanje ozračje v Sloveniji in na Madžarskem ugodno za uresničevanje manjšinskih pravic. Kakšne so te pravice, pa ne odloča številčnost manjšine, ampak „pravice so ali jih ni“, je dejal. O recipročnosti je dejal, da je težko izenačevati nekatere standarde, zato gre v konkretnem primeru (prekmurski Madžari, porabski Slovenci) bolj za približevanje k enakim pravicam. Slovenski predsednik je tudi odločno zavrnil zniževanje sedanje ravni manjšinske zaščite prekmurskih Madžarov, denimo s spremembami pri izdajanju dvojezičnih dokumentov in še kje. Milan Kučan je tudi poudaril, da uresničevanja manjšinskih pravic ne bi smeli uvrščati v siceršnje meddržavne odnose, denimo, če so stiki med državama nekoliko slabši, to ne bi smelo učinkovati na ozračje med manjšinami.

Iz govora predsednika Árpáda Göncza pa je zlasti pomemben tisti del, v katerem je poudaril nenadomest-

ljivo vlogo matičnih držav pri uresničevanju manjšinskih pravic. Prekmurskim Madžarom je zagotovil pomoč povsod, kjer jo bodo potrebovali, in kjer zdaj na Madžarskem ravna zoper interese manjšine v Sloveniji.

Uradne pogovore sta predsednika nadaljevala v Moravskih Toplicah. Namenila sta jih dvostranskim odnosom, razmeram v Evropi in tudi manjšinam. Na novinarski konferenci pa sta zopet ocenila sodelovanje med državama za zelo dobro in vsebinsko bogato na vseh področjih.

V rubriki INDA SVEJTA je Marija Kozar pisala o svetom postu:

»Dan pred božičnim praznikom so posvečali ljudje s postom tudi pri nas v Porabju, in od tod je tudi dobil ime „sveti post“.

V ŠTEVANOVCIH so „grajovo župo pa gošticove pogače - zaunike -, süje slive pa posušena djaboka (šajbe, klóce) sküjali, pa tisto so podnék geli.“ Ta dan - zlasti ob kosilu - tujci (predvsem ženske) niso smeli priti k hiši, ker bi prinašali nesrečo. Nekateri so se celo zaklenili.

V SAKALOVCIH pravijo, da „če se na sveti post djej, te naj niške ne pride, ka te nejga sreče. Če je žena k rama prišla, tisto léto tam sreče nej bilau, splo, da ja obad bijo. Čaralice so šegau mele vsigdar te tjeti, tak šatriti, ka gde so stela kaj naprajti, ka so te k tistoma rama šlej. Podnék, ranč, gda so djeli, ka so te na obejda zaojdli tam.“

Pred tem so se zavarovali tudi tako, da so se „sausad-ge zgučali, ka naj moštji najprvim pride k iži. Za zrán-ka že rano moštji pride, pa na dveraj guči, ka: BAUK DAJ SVETI DEN! BAUK DAJ SVETI POST! Pa ga te no-

tazovéjo, pa piti dajo.“ Po kosilu so poslali otroke v sadovnjak, kjer so z analognim čaranjem skušali doseči dobro letino: „Na sveti post so se mlajši nadjéli süji sliv pa grüšek, pa pogač, pa so te šli drejvdje trausit, pa so gučali: Naj tak puno baude, kak se dja zaj sit.“ V ŠTEVANOVCIH ravno tako „gda so se nadjeli na sveti post podnék, te so mlajši völateli, pa so drejvdje trausili. Prej, naj tak puno bauda drejvdje v leta, kak črvau puno majo.“

Rodovitnost je imelo namen pričarati tudi naslednje dejanje v SAKALOVCIH, kjer so „kokaušom cüdjev kaulak potegnili, pa tam nuta polagali, ka nedo k drugi iži šle, ka do fejest nesle, ka nedo kraj od rama.“ Z zažiganjem OGNJA pod mizo so skušali umirajoče Sonce obdržati pri življenju, vlti življenjsko moč v mrtvo naravo (okrog ognja so bila razna semena). Pri tem ognju naj bi se grele tudi duše rajnikov, ki so se ta dan vračale v domove. Čas mrtve narave je bil namreč tudi čas mrtvih, ki jih je bilo treba počastiti z žrtvami. V SAKALOVCIH „borojco pa rastovo vejko pod sto nuta dejejo v tjüna, pa te vsikšo paut vuždjéjo, da djest dejo.“

V ŠTEVANOVCIH so „na sveti post vsikše féle semenje vküper sipali, pa so nutra pod sto djáli, gda so obad meli. Gda so obad gorazeli, po tistom so kokošam dali, ka so kokauši s tistoga djele.“

V SAKALOVCIH „na nauvo leto vtjüp zamaté vertnja pod stolom, pa vse vözamaté. Tau na paut more nesti, pa sreji na pauta tasipati.“

V ZIMZELENEM rastlinju je bila posebna življenjska moč - kljubovanje zimi in smrti.

V ŠTEVANOVCIH so „borojco naložili pod sto. Tisto nej slobaudno bilau brsati, ka bi se te prej nodjé redle. Mogli so na meri, na pokoji biti.“

V SAKALOVCIH „nutra v okna pa v dvera zabadau borojco.“ Dan pred božičem je tudi čas, ko je mogoče pogledati v prihodnost. Dekleta in fantje so vedeževali, da bi zvedeli, kdaj se bodo poročili.

V ŠTEVANOVCIH so „dekle pa podje domau prišli na SVETO NAUČ od paunačnice, pa te prej so mogli tá tjeti kak kokoušova sadijo - na kireča sedala. Tam pej mora sklonckati. Keukokrat kokauš kokodače, za teuko lejt se de ženo.“ „SAKALAUČARGE so tó v Števanovca ojdli k meša na sveto nauč. Pa so te domau lateli, ka šteri prva na stüdenec prišo, prej de srečo emo. Vodau je za-grabo, pa te SREČO VODAU prineso domau.

V ŠTEVANOVCIA pa so vsigder šagau meli kravam djati gesti, ka prej, gda se je Jezoš rodijo, te so prej krava vedle gučati.“

Krščanski božič so najprej praznovali le v cerkvah, ki so tudi bile okrašene z zelenjem. V 14. stoletju so prevzeli praznovanje ženski samostani, meščanski in kmečki domovi pa šele v 16. stoletju, za časa baroka in protireformacije.

Vküppobrala Silva Eöry

LEGENDA O BOŽIČNI ZVEZDI

Božična zvezda prihaja iz Mehike. Obstaja že zelo dolgo, saj naj bi jo poznali že Maji in Azteki, ki so ji naredili ime divja zvezdna roža. Po svetu pa se je razširila po zaslugi Joela Robertsa Poinsetta, prvega ameriškega ambasadorja, ki naj bi božično zvezdo v Ameriko prinesel leta 1828, pozneje pa naj bi se razširila še drugod po svetu. Prav po njem se ta rastlina danes v angleščini imenuje poinsettia.

Zgodba o tem, kako je božična zvezda postala prav božična, nas pelje daleč nazaj v 16. stoletje, ko se je rodila legenda o tem cvetju. Nekoč sta živela brat in sestra, ki sta bila zelo revna. Živela sta v majhni vasi in imela komaj dovolj denarja za hrano. Ko se je bližal božič, je bila vas polna bleščeče zabave, festivalov in pa-

rad. Že samo veselje je privabilo veliko ljudi, manjkale pa niso niti velike jasli, ki so jih vaščani postavili v cerkvi.

Otroci so obiskali Jezusa, ki je ležal v jasliah, in mu prinesli darila. Tako Maria kot Pablo sta želela otroku Jezusu nekaj prinesiti, a nista imela denarja za darila. Medtem ko so se drugi otroci po-

govarjali in razpravljali, katero od njihovih dragih daril bi bolj razveselilo dojenčka Jezusa, sta Maria in Pablo vedela, da nima-

ta denarja za darila in kaj dati malčku v jasli.

Vsekakor pa sta želela obdariti Jezusa. Na božični večer sta Maria in Pablo odšla v cerkev pred vsemi. Ker nista imeli kaj podari-

ti, sta nabrala rože in rastline, ki rastejo ob cesti, v šopek za okrasitev zibelke. Med okraševanjem Jezusovega ležišča so prišli tudi drugi otroci.

Otroci so lahko zelo kruti, ko se norčujejo iz drugih. Solze sramu in nemoči so se nabrale v očeh Marie in Pabla, ko se je nenadoma zgodil čudež. Obcestni plevel se je spremenil v zvezdaste rože z živo rdečimi cvetnimi listi, ki so bili tako lepi, da so se jim vsi čudili.

Tedaj so vsi razumeli, da je dar iz ljubezni najlepši in najdražji v Jezusovih očeh. Lepši in prijaznejši od dragih daril, kupljenih za denar. Od takrat so cvetovi božične zvezde postali najbolj priljubljeni božični okraski po vsem svetu.

nvn

MOJI BOŽIČNI SPOMINI

Kak mali mlajši smo cejlo leto čakali Božič. Za nas je bilo eden največji in najlepši svetek. Najbole zatok, ka Jezuš prinesé krispan, mo dobro géli in žlata vküppride na tiste dni. Te eške nej bilau tašo velko bogastvo, smo radi bili, da smo naš dar poglednili pod drevjom.

Božič nam dosta skrivnosti dau. Nej smo znali, sto prinesé krispan, kak zna Jezuš, kaši dar nam trbej. Istina, ka smo pisali pismo, eno lišto, ka bi radi meli, depa dostakrat smo nej vörvali, ka je naša prošnja taprišla do Jezuša.

Božič je biu misterij, smo čakali den, pa donk nej znali, kak se tau godi. Dočas je bilau lepo, ka smo nej znali. Na Seniki so naši starši pazili na tau, aj ne znamo, ka je pravica. Tau so dobro djali, dočas smo verjeli, dočas smo nej znali vse. Tak je bilau za nas najboljši. Pred Božičom smo se mi tō pripravljali. Pomagali smo peči medene figice, ka je Jezuš gor poveso na krispan. Lejpe spomine mam, gda smo vküp pekli, mama pa je cerkvene pesmi spejvala. Po večeraj smo v künji po-

slušali anekdote, prpovesti. Te eške nej bilau elektrike, smo petroleum posvejt meli,

s tistim smo svejtli. Dostakrat smo pri špajerti sejdli, se segrejavali, špajetne dvere malo

oprejtó njali, ogenj (svetloba) je cejlo künjónut posveto. Gda smo eške nej znali šteti, je mama iz knjig štejlá nam svete besede.

Mi smo daleč živeli od cerkve, naša iža je bila slednja na Tanji (Tanya). Pejški titi do cerkve je prejk eno vōro bilau. Tistoga ipa so velke, mrzle zime bile, tak ka zrankma k zordjenicam smo nej ojdli, doma smo Boga molili, samo v nedelo smo šli k sveti meši.

Božič se je bližau, smo samo na tau brodili, kaši krispan dobimo. Ge sem nigdar nej vüdlá, gda Jezuš prinesé vnoči, na sveto nauč krispan, sem vsigdar zaspala. Moj brat je starejši biu od mene, on že znau, depa nej vōovado, naj ostane skrivnost. Gda smo že v šaulo odli, smo že čüli od drugi mlajšov, ka tau stariške redijo, depa smo nej steli vörvati, tak so ostale mlašeče senje, tak je prišo Jezuš v naše srce.

Kak je človek vsigdar starejši gé, vse lepši so tisti spomini, steri več nigdar ne pridejo nazaj, depa dobro gé se nazaj spominati na mlašeča lejta, na tiste božiče.

Margit Čuk

BOŽIČ V VELIKEM MESTU

Letos sem lahko bila zares srečna, saj sem imela priložnost obiskati kar tri božične sejme v velikih mestih. Sredi

zavila tudi v tamkajšnji praznični vrvež.

Vsak sejem je prinesel občutek, kot bi stopila v posebno

Iskreno: Prav vsi sejmi so bili osupljivi, eden za drugim. Kot turistko so me popolnoma očarali in z veseljem bi se ka-

četkom vaj za pastoralo.

Ko sem bila majhna, sem še aktivno nastopala v »ekipi«. Leta sem igrala angela, poz-

more primerjati s tistim občutkom, ko 24. decembra na polnočnici v cerkvi zazveni Sveta noč, ali ko med božičnim pro-

novembra sem se odpravila na božični sejem na Dunaj, konec novembra pa sem s prijateljico potovala v Stuttgart, kjer je bil obisk sejma prav tako nepogrešljivi del programa. Poleg tega pa sem, ker študiram v Budimpešti, s prijatelji večkrat

božično pravljico deželo. Na tisoče lučk je razsvetljevalo noč. Iz majhnih lesenih hišk so se širile okusne praznične dišave. Ponujali so kolač kurtoš, sadje, oblito s čokolado, punč, kuhano vino, čaj in lokalne specialitete.

dar koli vrnila. A zame pravi božični občutek vendarle prihaja od drugod.

Kaj mi pravzaprav prinese tisti pravi božični občutek?

Zame se božične priprave začnejo doma. Ne le s peko in kuhanjem, temveč tudi z za-

neje pa sem postala Gabriel. Danes smo oder že prepustili mlajšim, jaz pa pomagam mami iz ozadja, saj običajno režira te pastirske igre. Pomagam pri vajah, pri pomerjanju kostumov, pri pripravi, in čeprav že dolgo nisem več del nastopajočih, je lepo videti, da mlajša generacija z enakim žarom stopa pred občinstvo, kot smo nekoč mi.

Noben božični sejem se ne

gramom prostor napolni pesem O svetih treh kraljih.

Po predstavi je neprecenljivo ob skodelici kuhanega vina ali toplega čaja poklepetati z najbližjimi, medtem ko z griča sveti svetlobni križ in zvonovi naše majhne cerkve napolnijo večer. To je tisti občutek, ki ga ne zmore pričarati noben božični sejem – ne glede na to, kako velik je ali kako daleč je.

Fanni Császár

DUNAJ V ADVENTNEM ČASU

Adventni čas je najlepši del leta, saj je takrat vse praznično osvetljeno. Tako je tudi na

Zato sva se s sestro odločili, da ga morava tudi sami odkriti.

Dunaju, kjer je eden najlepših božičnih sejmov v Evropi.

30. novembra, na prvo adventno nedeljo, sva se zjutraj iz Budimpešte odpravili na Dunaj. Za prevoz sva izbrali vlak, saj iz Budimpešte v avstrijsko prestolnico vozi vsako uro. Vožnja je trajala dve uri in pol, kar je hitro minilo, ob desetih pa sva že bili na Dunaju. Po mestu je več božičnih sejmov. Seveda sva si ogledali znameniti sejem

pred mestno hišo (Rathausplatz), kjer sva občudovali

prelepe ročno izdelane izdelke in pili najboljši breskovi punč v življenju. Kupili sva

tudi tradicionalno dunajsko božično skodelico.

Nato sva se odpravili na Štefanov trg (Stephansplatz), kjer sva si ogledali čudovito cerkev in božični sejem ob njej. Tam je mogoče dobiti tudi najbolj znani dunajski cesarski praženec, ki ga pripravlja slaščičarna Demel. Če ga želite poskusiti, morate računati na približno eno uro čakanja.

Praznično osvetljene ulice so bile preprosto čarobne in človeka vsaj za trenutek odmaknejo od sivih vsakdanjih skrbi.

Pozneje sva imeli rezervacijo za eno največjih dunajskih

znamenitosti – palačo Schönbrunn. Ogledali sva si čudovite sobe, ki so del Unescope svetovne dediščine, nato pa še vrt in sejem pred palačo.

Na koncu so na vrsto prišli še gurmanski trenutki: poskusili sva kásewurst, tradicionalni avstrijski »šmaren« (praženec) in obiskali trgovino z znanimi napolitankami Manner.

Za vrnitev domov sva spet izbrali vlak, ki naju je iz avstrijske prestolnice pripeljal nazaj na Madžarsko.

Dunajski božični sejem iskreno priporočam vsem, saj je resnično čudovit in pravljичen kraj, kjer praznične luči vsaj za trenutek polepšajo sive vsakdanje dni.

Jázmin Illés

ŠEJKA JE PO MLADO TELE OJDLA

Samo mama, niške drugi je nej vedo, kak so ga okrstili. Za nji je Zunzo biu pa ostano tō. Takšo ménje je že njegvi dejdek emo, oča ranč tak pa zato so njega gnako zvali, Zunzo. Njegovomi oči je v gauški drejva glavau raznok včesnola, mama je z malim Zunzonom sama ostanola. Ka je potejn bilau, se ne vej, lidge so vsefele gučali. Kakoli že, Zunzo je z mamu sam na malom verstvi ostano. V malo štali je samo Šejka mükala. Niške nej vörvo, ka gda svejta si ženo najde. Vcejlak sam za sebe se je držo pa piu, depa dun se je zgodilo. Se je zgodilo, ka ja niške nej vörvo. Veselica je bila. Una vcejlak sama, un ranč takšen, depa najšla sta se. Zunzo pa Cvetka sta se oženila.

Kalmi na brgej žive. Na brgej ram, na dva kraja doj po brgaj velko verstvo je po oči erbo. Je erbo, gda je nazaj domau prišo. Delati vej, verstvo dobro stodji, kak se tomi pravi. Dvanajst krav v štali müče, bik Borko dobro vej skaučiti. Nega teleta v vesi, ka bi je un nej naredo. Kalmi samo za zemlau pa svojo maro žive. Najvekšo brigo za svojga Borkona ma. Prva kak mlejko doj v ves na kaulaj pela, od njega slobaud vzeme. Moški po tejm v krčmau dejo, un silo nazaj domau ma iti. Kak na prag štale stane, prva rejč je: »Borko, eške malo pa kakšo kravo ti pripelam.« Tau njemi lejpe pejneze nosi, tau, gda je Borko znauva skaučo. Vsikša krava je breja ostanola.

Od Zunzona mama je eške več molila. Je molila, aj Cvetka dun kusta ostane pa Zunzo malo ménje pidje. Že je v staro službo na štreko ojdo. Malo verstvo je nej zavolé pejneze davalo. Mogo je nazaj ta iti služit, kama je že indasvejta ojdo. Šefi obeča, ka več nede piu. Kak se bus po službi v vesi stavi, ne more enjati piti. Po takšnom dnevi njemi dugo do daumi trbej. Pijan bi se rad s Cvetko lübo, nejde. Nej, pijača njemi moško mauč vse bole vkraj gemlé. V svojoj sobi mama zaman moli. Nej dugo trbelo, več je nikšne vole nej emo se Cvetke teknoti. Una pa rejsan velko skrb za malo verstvo mejla: »Zunzo, tisto malo mlejka od naše Šejke nika ne vala. Ge bi go prejk na drugi brejg k Kalmiji pelala. Aj Borko skauči, tele dobimo. Ja, tele odamo pa znauva leko koti. Ge tak neredim.« Zunzo že nalidjani skur frče, samo neka takšnoga

povej, aj dela, ka šké.

Nin za tri dneve Zunzo iz službe domau pride. Na stoli falat papejra najde, na njem piše: »Zunzo, krava se üjče. K Kalmiji sam go gnala, aj Borko skauči.« Kesnau domau pride, pidjani mauž frče, pri njem si dojeleže. Njegov žaganje sploy ne čüje. Svejt je dosta lepši, kak eške včera je biu. Šejka senau müjli, zakoga volo sam ta gor šla, si po kravdje brodi. Tam prejk na drugom brgej Kalmi se po moški dojeleže. Dober, trno dober den je biu. Od Zunzona mama je cejlo nauč molila.

Zunzo je vsikši četrtek večer na stoli gnaki falat papejra najšo. Nikšne nevaule je nej

zavolo toga delo. Njemi je lepše bilau, ka Cvetka ga ne gleda, gda z vüpanjom v očaj pri njem si dojeleže. Pau leta se je Šejka vsikši četrtek üjkala, gda Zunzo dun pita: »Ka, Borko je rejdko seme daubo ali ka njemi je gé? Kelko pejneze si že ta znosila, ha?« Cvetka se mujva, ne čüje ga. Gaula si pred njim spalno srajco gorpotejgne, doj si leže: »Zunzo, tebé tau nika ne košta,« čaka, aj frkati začne.

Šejka se je pomalek že dvakrat na keden üjkala. Cvetka jo je že rano od daumi k Borkoni gnala, aj skauči. Zunzo se za službo ravna: »Jaa, šminka na čobaj pa namalane oči do pomogle, ka dun tele dobimo, haa?« Cvetka nika ne povej, Šejko že doj po brgej žene. Zunzo se mami pokloni, una pa moli pa li samo moli. Sama v rami ostane, spod male divice Marije na stenej poklekne, več ne moli. Samo go gleda. Njene oči prosijo, aj se vse vküper kak najbaukše zgotovi. Na

drugom brgej Šejka stodji, kak krava stati mora. Borko oprvin na njau skauči, müjče, ka prejk trej brgav daleč se čüje. Cvetka si šminko popravlja. Štirk zgrabi, Šejko za seuv doj po brgej vleče. Kalmi na pragi za žensko pa kravo gleda. Staupi skrak Borkona: »Kak je bikec moj? Gnes si dobro obredo? Ja, dobro sva obredla.«

Že trno kusta Cvetka po dvauri z grablami oidi. Gesensko listke grabla. Breja Šejka slejgnjo travo na malom travniki müjli. Zunzo v krčmej prejnjo rejč ma: »Moški, vi nika ne vejte! Šest lejt je moje seme nut v moji Cvetki čakalo, aj se zgrabi. Eške samo malo pa te vidli, ka mi naša porodi. Depa prva eške eno rundo za cejlo krčmau aj se natauči.« Nekak tam zar za njim njemi povej, aj se paški. Šejko se doj v dolino čüje, ka de kotila. Zunzo se gor na stari potač sede pa kak najbolje naglo tagor v brejg padale vrti. Ranč pravi čas pride, ka tele vö iz Šejke potegne. Doj v zemenico ide, dvej ali tri palinke mora doj požrejt. Že računa, kak za tri mejsece tele oda. Mama doj do nje-

ga pride, obima ga, na vüje njemi po tiüma guči: »Sina si daubo, sin moj, sina.«

Zunzona so v domanjoj krčmej že tri mejsece nej vidli. Zemenico je tō tak dugo nej gor opejro. Mama samo eške v cerkvi moli, doma je svoje vözmolila. Na sausadni brejg mlada dovica kravo prižene. Borko že šké na njau skaučiti, Kalmi pa čaka, ka ženska nut v ram pride. Gvüšno, ka tau nin de se vidlo, si brodi Cvetka, gda ta prejk na sausedni brejg gleda. Bi ške tadale gledala, če bi mali Zunzo nej djaukati začno. Ranč v tistoj minuti je djaukati začno, gda je eden vert tele prišo küpit. Zunzo se neške pogoditi: »Nej, za bika mo ga meli. Od toga vekši asek leko mamu.«

Tam na sausednom brgej pa se je vse vküper eške kuman začnilo.

Miki Roš

NENAVADNI DAN V NAŠI VASI

Pred nekaj tedni sem slišala, da se Društvo za lepšo vas pripravlja na miklavževu. Želeli so pripraviti nepozaben dan za otroke, pa tudi za vaščane.

Na prireditev so povabili vse, tako tudi naju z možem. Čeprav že težko hodim,

je spremljava prijetna in vesela glasba. Ob cingljanju zvončkov so se končno približale okrašene sani z Miklavžem in parklji. Otrokom so razdelili darila, vsakega so poklicali po imenu.

Več desetletij živim v vasi, a toliko ljudi

se nama je zdelo najmanj, kar lahko storiva, da jih počastiva s svojo navzočnostjo. Za odločitev nam res ni bilo žal. Društvu so pomagale lokalna, slovenska in nemška samouprava, predvsem materialno, pa še lokalno gasilsko društvo. Na igrišču nas je pričakalo praznično okrašeno prizorišče: prostor za Miklavža in parklje, okrašeno prevozno sredstvo, pogrnjene mize s pecivom, hišice za pripravo posebnih kolačev (kurtoš) ter napitki, kot so čaj, kuhano vino, pivo.

Člani društva so ponujali tudi srečke za tombolo. Otroci so čakali Miklavža ob igri in veselem druženju. Prireditev

nikoli ni bilo na prireditvah. Zbrali so se otroci, mladina in starejši. Udeleženci so se pogovarjali, dobro smo se počutili. Iskrena hvala vsem, ki so se trudili za ta lepi večer, ki ste pekli pecivo, kolače, predsednici društva Irmu in članom za vloženi trud in skrb. Posebna zahvala gre Szabini Király, ki je bila pravi motor uspešne prireditve.

Ta prireditev je prinesla pravo praznično razpoloženje pred prihajajočimi prazniki.

Lepe božične praznike in srečno, veselo, uspešno ter zdravo novo leto želim bralcem in vsem drugim.

Erika Glanz

SREČANJE SKUPIN PRIJATELJSTVA SLOVENSKEGA IN MADŽARSKEGA PARLAMENTA

Slovensko-madžarski parlamentarni odnosi so vse od zamenjave političnega sistema na Madžarskem precej intenzivni. Srečanja predsednikov, odborov ter prijateljskih skupin so redna. Usklajevanja na ravni predsednikov potekajo tudi ob robu regionalnih forumov sodelovanja.

10. decembra 2025 se je na uradnem obisku v Budimpešti mudil Ferenc Horvath, poslanec in predsednik Skupine prijateljstva slovenskega parlamenta z Madžarsko ter njegova delegacija.

Člani Skupine prijateljstva s Slovenijo madžarskega Državnega zbora so slovensko delegacijo sprejeli na glavnem nadstropju madžarskega parlamenta.

Častna podpredsednica Skupine prijateljstva s Slovenijo je zagovornica slovenske narodnosti v madžarskem Parlamentu Erika Köles Kiss.

F. Sütő

MIKLAVŽEVO DARILLO PORABSKIM ŠOLARJEM

5. december je bil na obeh dvojezičnih šolah res poseben – cingljalo je in ropotalo, mi pa smo obljubili, da bomo do prihoda naslednjega dobrega moža še bolj pridni.

Na ta dan nas je obiskal tudi Srečko Kalamar, uspešen podjetnik, ki živi tik ob državni meji. Učence je razveselil z adventnimi koledarji in tako spet pokazal, kako dragocen in prijazen sosed je našim šolam.

Učencem želimo, da jih vsa-

kodnevna adventna čokoladica napolni z energijo, ki jo v teh dneh res potrebujejo za

priprave na slavnostni zaključek leta.

Gospodu Kalamarju se iskreno

zahvaljujemo za lepo gesto in za to, da se vsako leto spomni na nas.

Naj bo december za vse prijeten in poln lepih trenutkov!

Porabje, 18. decembra 2025

SLIKOVNA ABECEDA

A	B	C	Č	D	E	F	G	
								
H	I	J	K	L	M	N	O	P
								
R	S	Š	T	U	V	Z	Ž	
								

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

BOŽIČNA DELAVNICA NA DOŠ ŠTEVANOVCI

Na Dvojezični osnovni šoli Števanovci smo imeli 11. decembra božično delavnico. Povabili smo tudi partnersko šolo od Grada. Delavnice smo imeli v telovadnici in v kuhinji župnišča, kjer smo pekli medenjake. Tri ženske iz Otkovcev so vodile delavni-

co: Ana Dončec, Margit Hegyvari in Iluška Dončec. Tudi malčke iz vrtca so pripeljali, da so se pridružili delavnici. V telovadnici pa so iz koruznega ličja in slame naredili »mali Betlehem«, jaslice z Marijo, Jožefom in malim Jezusom. To delavnico je vodila Karola Szabó.

Marta Steimetz je pripravljala namizne božične okraske, ki so tudi svetili. Vsi so delali zelo pridno in vztrajno. Pripravljene okraske so z veseljem odnesli domov ali dali v svoj razred. Medenjake so prav tako okrasili, nato pa nekatere pojedli. Ostale so prodali v nedeljo pred sveto mašo. Učenci so si ogledali še graničarski muzej, v velikem odmoru pa so se naši učenci in učenci partnerske šole skupaj igrali na igrišču.

Hvala vsem, ki so bili z nami ta dan. Tako smo se še za korak približali božiču ter skupaj poglobili partnerske in prijateljske stike s šolo iz Slovenije.

Agica Holecz,
ravnateljica

OTROŠKI SUDOKU

1			
		3	
	4		
			4

	2		
	4		
		1	
		2	

			1
			4
1			
2			

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	BRISANJE, PRIKRITJE SLEDI	ODPRT PROSTOR OB HIŠI	OVIRA, ZAPORA	KAVBOJSKA VRV	TIROLSKA REKA	ZAČETEK DIRKE	KOVINSKA POSODA ZA SMETI
					BLISK, BLESK							
					GL. MESTO AMERIŠKE ZVEZNE DRŽAVE GEORGIA					6		
					IRSKI FILMSKI IGRALEC (PIERCE)	1						
					GRAFIK IN SLIKAR DEBELJAK LOFA, KOLNICA					RENATA TEBALDI		
										NAŠ PEVEC (RAFKO)		
POMOČ: BROSNAN JAGGER ROTA ŠJA	BOJ DVEH OSEB	IZGOVOR: JAVA	SMUČARSKI AVTOBUS	GORA V JULIJAH (1886 M) GL. MESTO RUANDE					IGRALKA RINA Z OGRAJO ORBDANO ZEMLIŠČE			
MEDVRE-TENČNA PLOŠČICA								NEMŠKA IGRALECA (KARIN) TOČENJE SOLJA			NAD-STROPJE	ORAČ, RATAJ
VZKIPENJE	7					PEVEC PRI ROLLING STONES IBSENØVA DRAMA					8	
ZAČIMBA ZA PIZZO, DOBRA MIŠEL		9					2	CERKVENO SODIŠČE RIBIŠKA MREŽA NA PALCI				
DEKLICA, PUNČKA					SOL OKSALNE KISLINE ALICE COOPER							
OČESU BLIŽJA LEČA NA OPTIČNI NAPRAVI							DRUGA NAJDAJŠA REKA V ITALIJI (ADIGE)				3	
MANUŠA JASA				4			LOVEC NA KACE			5		

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	4	7	8	5	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

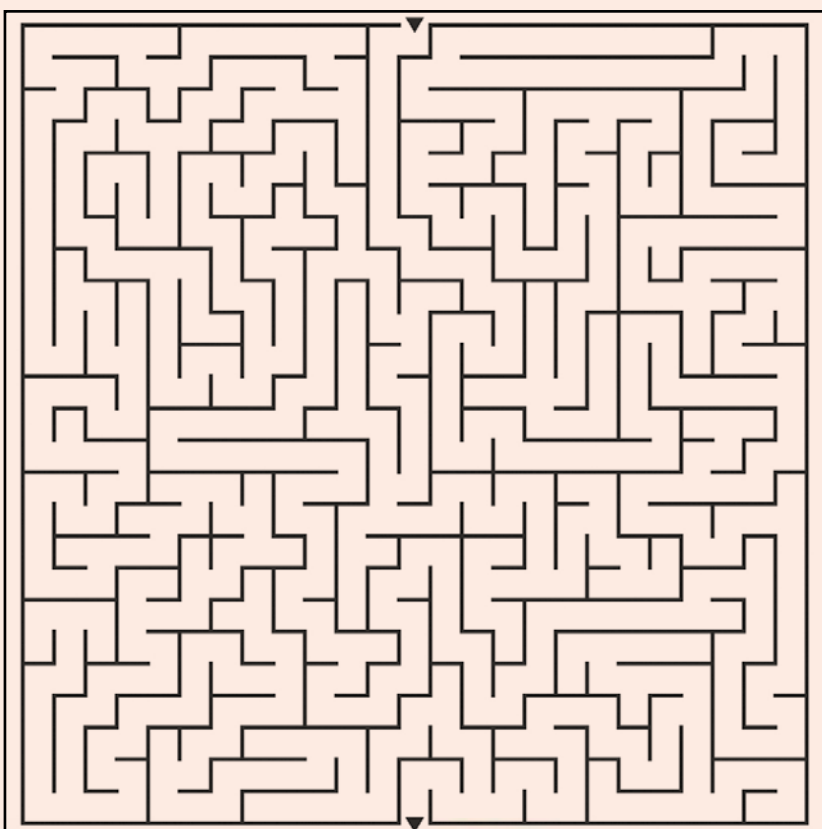

Dragi naši gledalci! Zavolo posebnoga silvestersko-nauvoletnoga programa javne televizije 1. januara 2026 nede Slovenski utrinkov. Naš nauvi magazin si leko poglednete v četertek, 15. januara zrankoma na Duna TV pa zadvečerka na Duna World. Sodelavci našoga uredništva vam želejmo blajžene božične svetke in srečno nauvo leto. Nutzakapčite tevene v 2026. leti tō, mi vas čakamo!

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

LABIRINT

IGRA S KOCKAMI

Vsak od 5 igralcev je vrgel svojih 5 kock na mizo. Kateri igralec ima največ pik?

Porabje, 18. decembra 2025

ŽELIMO VAM SREČNO 2026

Pohod trej kralof na pouti po dolaj pa bregaj Budinci–Andovci

Sobota, 3. januar 2026, ob 10. uri pri vaško-gasilskem domu Budinci (Budinci 21, Šalovci)

Pot nas bo od vaško-gasilskega doma Budinci vodila skozi gozd mimo mejnih kamnov do mesta, kjer je nekoč v Budincih stala karavla. Po krajšem postanku se bomo odpravili čez mejo v Porabje, kjer nas bodo v Andovcih pri malem Triglavu pričakali domačini. Po okrepčilu sledi še zadnji del poti do začetne točke pohoda v Budincih, kjer bo topla malica.

Organizatorji prireditve: Kulturno-umetniško društvo Budinci, Občina Šalovci in Porabsko kulturno-turistično društvo Andovci

Zbor pohodnikov: Od 9. ure dalje, start pohoda ob 10. uri.

Prijavnina: 12 evrov za odrasle, 8 evrov za študente in dijake, za mlajše otroke prijavnine ni

Dolžina poti: 12,4 kilometra

Oprema: Pohodniška obutev in pohodniške palice, nahrbtnik, voda. Zaradi gibanja v obmejnem pasu imejte s sabo osebni dokument.

Prijave: Pred začetkom pohoda, za večje skupine so zaželeno predhodne prijave na damjanaa.nemes@gmail.com (040 427 404) ali zido.vendel@gmail.com (040 583 456).

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota, Slovenija

Časopis podpira: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

OBISKAL NAS JE JEZUŠČEK

Gornjeseniški otroci smo se zadnji teden pred novoletnimi počitnicami razveselili čudovitega božičnega drevesca, ki nas je pričakalo v naši garderobi. Tudi mi smo mu doda-

li okraske, ki smo jih izdelali v obliki angelčkov. Za piko na i, pa smo se posladkali še s sladkimi medenjaki. Mi smo pripravljeni, božični prazniki se lahko pričnejo! Želimo vam lepe božične praznike.

Lara Tivold

NIKA ZA SMEJ

Janoš pravi Karčiji:

»Karči, guči se, ka si trno hiter v matematiki!«

»Tau je istina!«

»No, pa kelko je 14x7?«

»22!«

»Tau si pa nej zavado!«

»Dapa brž sem pravo!«